Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ◆ ЕРА, 13 МАЙ, 1982 ШУ. ◆ № 57 (6623). ◆ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЯШТА НАКЪАДОЛХАШ

Дукхахча къамнй советски пачхьалкхено хьабсинача беррнгача историческа некъо бакъдир из хьакхеллача сийлахь-докхахча В. И. Ленина аьлна дешаш: «Къаьнача дуненна, къамашка Іазап оэийтача, къамашта юкъе цІур биййхача е уж вІаши къестадаьча дуненна болхлоша дуьхьала доахкх цхьанна а къаьстта бокъо йоаца, сато сагата эІамига а Іазап ца оэийта дерригка къамий къахьегамхой цхьоагІон керда дуне». Советски Союзо хьагойт кортамукъа долча къамийн народностийн хьалха цІакхха а да хиначa цхьоагІони доттагІлени отношенеш.

Социализми коммунизми хьалъеш вайцига хьахиннай наьха керда исторически общиость — советски халкъ. ХІанзарча хьалашка коммунизм хьалъеш вай халкъа хьашташ юкъа хилар, цун лоІами до деш дола гІулакхаши, цунна юкъедоагІача къамий хІама хьакхолла хьинари таланти тІа-тІа къаьтагІеи дизагІеи гучадувл. Из доагІаш да вай Нохч-ГІалгІайчсица а.

Тахан СССР вІашагІъелла 60 шу, Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 шу, нохчийн гІалгІайн шоай лоІамагІа Россеи юкъебаха 200 шу дизар дезде кийчлуш вай дагалуш воай дешa хьабсна некъ. Нохчийн гІалгІайн, КъулбаседаКавказе даха кхыдола къамаш санна, сийлахь-доккхача эрсий халкъаца гІулакхаш леладе лоаш, эрсий халкъана гарга баха гІерташ хиннилга а цох даьнна беркат а. Тахан вай майрра ала йиш йолаш да Россе болхлойн ахархойн Іаьдал нотдаларо нохч-гІалгІай халкъа юхадиййдаларга бода некъ хьабийла хилар. Коммунистически партен Советски пачхьалкхеной хьакъале кулгалдарах нохчашеи гІалгІашеи, шоаш бІаьшеренашка тІехьабисар дІа а дакхкха, дерригача советски халкъаца цхьана цивилизаце лакхаленаш аьхар, хІанз коммунизм хьалъю.

Къамаши народносташи давм дегІаухаш да. ХІаьта цар дегІаахара ши тенденци я — массе а оагІорахьара уж тоадалар а лерригІа, лорзагІа ца доалаш гаргаахар а. Из социализма объективни закон да, хІаьта из массаза а чоте эца а деза.

Лектораша, пропагандисташа, агитатораша, кепайоазоно къаьста, нах тешабеш дІахьоахка деза къамаш тІа-тІа тоалуш хилар парте ленински къаман политикана карагІдаьнна, мехка дерригача халкъаша цхьана къахьегарахи вІаши гІо дарахи хьахинна сийлахь-доккха хІама долга.

Цу цхьан хаина аргументированно, белггалара а кхетадеш а дола бакъдараш а кхуллаш дІайовзийта еза социалистически къамаши народносташи гаргаахара объективни тенденци йолаш долга. Из ишта хилар доашхаш эггара хьалха белгалдаха доагІа ерригача вай Союза, цун общества хьашташи хІара къаман хьашташи, къамаш башхалонаш чоте а эцаш, вІаши тарлуш долга. Къамаш гаргаахара торо хулийт общественни доалахье цаІ хиларо, общества идеологи, вахара хьисап, структура цаІ хиларо, культура чулоацамо. Похалургйоацаш я Даьхе лораечара советски наьха цхьоагІо. Вай массане а де лерхІар цаІ да — коммунизм хьалъелга.

Бакъда, цхьадолча районни газеташ тІа цу дешаех непаеттача цхьайолча материалаш тІа уж дешаш кІезигдукха цхьан оагІорахьара мара дашхац. Цар автораштa нораддоагІа къамаш дегІадоагІаш тоадалар хьагойта къьагга масалаш, хІаьта кІезига а кІоарга доацаш а язду къамаши народносташи гаргаахара тенденцех. Цхьайолча хана къамаш гаргаахар бакъдеш дола масал хул культура дентелаш, яздархой вІашагІкхетар, фестиваль, къастъкъастача районашта, предприятешта юкъера ахь. Цу тайпара материалаш къечар вІаштІехьдалац къамаш вІаши гаргаахар советски общество дегІаахара объективни закон долга дашха.

Дукха ха йоацаш хиннача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома V пленуме аьннача тайпара, СССР вІашагІъелла 60 шу дизарах болча КПСС ЦК сопам тІа белгал ма дарра, вай мехка тахан доацаш да революци хилалехьа вайга кхачача аспектех дола къаман дош. Долаш дац из Советски Іаьдала хьалхарча шерашка цун хиннача лоархІамга диллача а. Вайцига хьахиннад сага—чІоагІача патриота, лерригІча интернационализмана мутІахьа волчун тайпа.

Цунна цхьана, КПСС XXVI съездо белгал ма дарра, еза дац къамий отношеней дахьъера дерриге дешаш къоастадаь даьннад ахилга. Вай ир санна дукхача къамий йоккхача пачхьалкхен дегІаара динамико кІезига хьакхоллад парте ІалаьцатечІоагІо уйла тІалкийта езаш йола проблемаш. Царна юкъе я вай республикаш дукха къамаш дахаш хиларца, хІара республике дахача дерригача къамий граждани шоай тайпара дола хьашташ, царна культура, метта, быта, кулгалдеча органашка викалаш хилара даьхъера, и. кх. дІ. дараш а долаш, кхоачашдаза дартдоацаш хиларца юзаенна проблемаш. Къамаши народносташи дегІадакхара, вІаши гаргадахара некъ чІоагІеи лерригІеи дІахьош парте из объективни процесс искусственно сих а ййтац, хьалха а теттийтац. Цу хьан хаина хьаш къамаши народносташи дегІаахаро къамий башхалонаш хьалхьеирга ца дитийтарга. Парте чІоагІа лоархІаме декхар ди, белгалдир КПСС XXVI съезде, къахьегамхой советски патриотизмаи социалистически интернационализмаи уйла йолаш, сийлахь-боккхача цаІ болча советски дезалах шоин хилар кхетадеш хьалкхебар.

Цудухьа интернациональни кхетам балара хетаьча публикацеш тІа хилийта йиш яц патриархальни традицеш, оамалаш, къаман тоттича тона чура патриотизм дестаеш йола, советски патриотизма маІан ца довзийта материалаш.

СССР вІашагІъелла 60 шу, Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 шу, нохчийн гІалгІайн шоай лоІамагІа Россеи юкъебаха 200 шу дизара кийчо еча хана вай кепайоазоно дІахагІа уйла тІалкийта еза республика беррига къахьегамхой советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйла йолаш, сийлахь-йоккхача Советски Союзе мутІахьа болаш хьалкхебара.

Цу декхаьца вай вайда еца йиш йолаш дІаьхка материалаш а вайга советски халкъа историяцара, долаш да Советски Союза ерригача республикашкарча болхлой класса, беррига къахьегамхой дІачІоагІъенна дІаьттача революционни тІема, къаьхьегама гражданей масалаш.

[illegible]

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьежай 1982 шера 4 бетта республика промышленноста, гІишлошъеча, транспорта, бувзама, торговле, бахача наха бытовой гІулакхаш деча предприятеша леладьча социалистически яхьа итогашка. Решени аьй дІахора моттигаш хьожа а еш республика апеки газетий сийлеи УлгатІа яхьа:

Доккхийча производственни хьоккамашка кхечарахи тІаийца хинна социалистически декхараш кхоачашдарахи хьожаьй:

РАЙОНАШТА ЮКЪЕ:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

Старопромысловски района;

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —

Урус - Мартановски района;

КХОАЛАГІА МОТТИГ —

Грозненски Заводскойи районашта;

Веденски Советски районаша дика болх бар белгалдаьккхад.

Министерствашта, ведомствашта, производственни Іилма-производственни объединенешта, гІишлошъеча организацешта гІишлоний индустре предприятешта юкъе:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

«Грознефть» производственни объединена;

«Грозтрубопроводстрой» треста;

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена;

КХОАЛАГІА МОТТИГ —

текстильно - галантерейни производственни объединенена;

«Чечингазстрой» треста.

Предприятешта организацешта юкъе:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

«Грознефтегаз» ЕГУ;

СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химзавода;

«Красный молот» завода;

«Электроприбор» завода;

ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода;

«Грозгипронефтехим» института;

ТЭЦ-2;

Нохч-ГІалгІай химзавода;

Гудермесски маьхк оча завода;

№ 1 йолча пассажирски автотранспортни предприятена;

машинаькъе тІерча почтамта;

№ 7 йолча треста Грозненски специализированни монтажни управленена;

плодоовощторга;

«Чечингсельстрой» треста ПМК-920;

«Чеченингушводстрой» Аргунски аьшкабетонни хІамай завода;

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —

химреагентий Карабулакски завода;

Старогрозненски УБР;

«Грозэнергоремонт» ремонтно - наладочни предприятена;

«Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски экспериментальни завода;

кондитерски фабрикена;

Наурски винзавода;

моахьаш тІадотта-Іодоаха болхаш деча Грозненски автостанцена;

«Сунжанефть» НГДУ орса;

Грозненски ремонтно-механически предприятена;

гІишлоний Нохч-ГІалгІай управлене № 7 йолча гІишлоний - монтажни управленена.

КХОАЛАГІА МОТТИГ —

«Горсинефть» НГДУ;

Грозненски ремонтно - механически завода;

медицински инструментий Гудермесски завода;

«Нефтехимзапчасть» завода;

гІишлоний Нохч - ГІалгІай управлене СМУ-9;

Грозненски электромеханически завода;

«Чеченингушвино» объединене ПМК-4.

СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически заводе дика болхаш ба технологически оборудованена ремонт еча дика къахьегаш бола слесараш Ктиторов Анатолийи, Калинин Ивани (лакхерча сурта тІа). Цар хІара денна 120 процент а кхы дукхагІа а кхоачашъю шоай сменин задане.

* * *

Профессех - дикагІа яр лоархІаш я СССР 50 шу дизара цІерагІча завода № 17-18 йолча цеха йоккхагІйола аппаратчик Черкашина Екатерина. (лохерча сурта тІа). Цун сурт заводa Сийлен кинишка тІа хьалтеха доал.

С. ХУГАЕВА суртош.

20 июне—Советашка хоржамаш

★

ТолашгІбараш харжа белгалбаьб

Республике дІахо хьош я моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаташ уттабеш йола кампани. Укх деношка «Назрановский» совхозе хиннача собране массава а раьза волаш, моттигерча Советашка депутаталла харжа белгалбаьхар дикагІбола механизатораш, хьайбаш леладераш, юрта боахама специалисташ. Районни Советe харжа оттабаьчарна юкъе ба: Къахьегама Цlеча Байракха, III-ча степена «Къахьегама Сийлен» орденаш лелаеш вола совхоза слесарь - моторист М. Т. Тохов, КПСС член, кагиркой хьехамча, цІи хеза доярка Д. Г. Сагова, КПСС член, къахьегама оасарле заьла йола тракторист Т. Хь. Цукиев.

Собране вІашагІкхийттачар юртсовета депутаталла харжа оттабир С. Г. Бузуртанов — свеклаш лелаеча звено кулгалхо, С. Б. Мальсагов — шофер, хьайбаш леладеш бола М. А. Сагова, Т. Д. Газгириева, Т. Х. Оздоева.

Хоржамашта хьалхара торжественни собранеш хиннай Малгобекски района «Кавказ», ГІ. Ахриева цІерагІча совхозашка. Горсовета депутаталла харжа «Кавказ» яхача совхозе гІолла белгалбаьхаб: З. И. Еременко — болхло, Ш. А. Исаева — доярка, Л. В. Горковенко — хьакхарч лелаеча ферма заведующи, Л. Г. Еремина — болхло, Е. И. Долгова — комсаш лелаеча бригада кулгалхо, В. Д. Полкова — ветфельдшер.

ГІ. Ахриева цІерагІча совхозе гІолла горсовета депутаталла харжа оттабьраштa юкъе ба М. Х. Ахмадова — совхоза доярка, Х. Д. Хасиев — совхоза директор.

Моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаташ уттабеш йола кампани чакхйоалаш латт Сунженски районе. Юртсоветашка депутаталла харжа оттаваьа 439 саг, поселкови Советашка — 75 саг. Иштта районни Совете харжа везача 90 депутатех дукхагІбараш къоастебаьб.

Советашка харже депутаташ уттабеча хана къоастабаьб халкъа судий заседателаш харжа оттабергбола чах а — уж 225 саг ва. Укх деношка къахьегама коллективашка дукцари да халкъа судахой харжа малаш оттаберба.

Хоржамашта хьалхара собранеш хиннай г. Грозненча дукхача къахьегама коллективашка.

РЕПОРТАЖ

Низаш лерттІа оарцагІдаьхадац

[illegible]

Сийнача сигале цхьа морх йоацаш безаме ди дар Назрановски района «Маяк» яхача совхозе со кийсвенвар. Маьлха эІанараша къоагаьяр аре. Цахаддаш шийла догІаш а делхаш лаьттача воча хаоттамо тІехьадалийтад бІаьсташ цхьадола кхашкара балхаш. Дегаш хьаста доагІаш санна хоза деначa дено юха а цига арабаьхаб совхоза къахьегамхой. ДІа-юха мел хьежача бІаргагу кхашка тІатеІІа балхаш деш боахка механизатораш, мугІарера болхлой. ЦаІаш — коартолашта хьалхара культиваци йоаккхаш, шоллагІбараш — къонача соний гаьнашта молхаш етташ, кхоалагІбараш — сихбенна ялата лаьрхІа хьажкІаш дІаюш.

Совхоза конторера хьалхьежача бІарга а гуш Яндаре Іободача боккхачa наькъал аьтта оагІорахьара йоккха босе а дІалаьца улл къоначa механизатора Гиреев Хьажбикара кулгалдеш йолча звеной 100 гектар хулаш дола кха. Цу тІа индустриальни хьисапе илата лаьрхІа хьажкІаш дІаюш боахк совхоза механизатораш. Царга хьожаш вар укх шера Орджоникидзера Горски юртбоахама институт чакхъяьнна къона специалист Цароев Іъурейн.

Наькъа йисто тхо дІаэтта латташ эггара хьалха эІамигача дукъал тІехьашкара хьагучайоал хьалхе а лаьрхІа кийчдаьча оахама эрадинак яха молхаш етташ йоагІа агрегат. Из лелаю Т-40 яхача трактора тІехьа а йийза Богатырев Руслана. Цунна тІехьа йоагІа БДТ-3 яха дискови деза макхаш доахка Албогачиев Поакъанеи Евлоев Мухажареи лехкаш йола Т-150 яха низ бола тракторaш, Нагоев Махьте лелаю дайга макхаш тІехьа доахка МТЗ-80 маркех йола трактор, тІаккха хьагучалкх Гиреев Хьажбикара ше лелаю СПЧ-6 яха «Одесская-10» фух йола хьажкІаш дІаюшйоагІа селлка.

Гуш да дикеи сихеи уж дІайийна яхара хьинар ца кходеш совхоза къахьегамхоша болх беш хилар. Цигга, наькъа йисто кийчбенна латт йоккхача белика чу ший трактораца хий кхухьаш вола Исмайлов Жамалда, хила салача бовргмагІа эрадинаи кийсъеш бола болхлой Исмайлова Хадижати Исмайлова Либихани. Массехи минут мара ха ца йоалкхийтаи сиха заправка а яь арцІанарча рейсагІа дІалхийтар цар Богатырев Руслана лелаю агрегат.

Ала хІома доацаш дика вІаштІехьбаьнхабар цу звеной болх. Цунга яр миссел техника а йолаш цхьаькха звено йоаллар дукха гаьна йоацаш индустриальни хьисапе шоай юхедиса генараш дІадувш. Цига хьинаре къахьегаш бар механизатораш Хабриев Іалихан, Хучбаров Мовла, Тумгоев Бекьхан, Медов Хизар, Богатырев Къоасам. Агронома Цароева яхачох цу дийнахьа йистебоала безаш бар уж генараш дІадийна.

Ишта дега боккха тоам беш механизаторашеи болхлошеи къахьеге а дІайийна ца йоалаш геттара тІехьаяла мегаш я ялатийна лаьрхІа дІаюш йола хьажкІаш.

Со цига хиннача дийнахьа (из дар 10 мае) Гиреев Хьажбикара звенос дІаюш ераш а дІалаьрхІача дІайийнараш 75 гектар мара яцар, совхозо ерригa дІае йоагІараш 400 гектар йолаш.

Іуйрийна ялх сахьат даьлча дІаболабу механизаторашa болх, хІаьта шоай «болата гоораш» са а лаІийтац сайрийна бархІ сахьат даьлча мара. Иштта къахьега лерхІаш ба уж дІахо йодача хана а. ХІаьта шиина а звеноцарча механизаторий низ дІакхоач дийнахьа 40—45 гектара тІа хьажкІаш дІае, нормагІа дІахо йоагІараш 30 гектар йолаш. ТІаккха а кІеззагІа йоашача кхы а бархІ ди деварга царна уж дІайийна яхара.

— Фу де лерхІ оаша сихагІа хьажкІаш дІайийна яхара? — хетт аз агрономага. — Хьанна хов цу юкъа кхы догІаш делхаш денош ухе а. ТІаккха геттара тІехьа ма яргйий уж?

— Бакъдар аьлча хьогге хьа а дІайийна яхьа хила езаш яр уж, — йоах Цароева, сагото тІаккхаьчача саго санна доккха са а даькха. — Кхы сихагІа дІайийна яхара тоъаш яц техника. Тхона эш тхоашкара яраш миссел кхы тІа бй дискови беза макхеи эрадикаи етташ йола ши агрегати. ТІаккха лоархІалургдар тхо кхаь-диъ дийнахьа ерригa хьажкІаш дІайийна яха.

— Техника ца тоъаш хилча дийнахь а, бус а цунга болх а байташ, шоашка йолчох биэза пайда хІана эцац оаша цу юкъа хІара трактора тІа шишша механизатор хургволаш болх вІаштІехьа а баькха?

— Механизатораш а тоъаш бац совхозе, — йоах уйлангахьа ваха латтача Къурейна.

ВІаштта шин кІира догІаш делхача хана совхоза кулгалхой, партийни профсоюзни организацеи декхарийла яр кхай тІа болх бударгболаш йола ха еча дийнахьа а бийсан а шоай боахаме йолча техникo ца соцаш болх бергбола гІулакх хьалхе а вІаштІехьдаккха. Халахете а, лоацача хана хьажкІаш дІайийна яхара шоай ерригача торонех цар пайда эцаш ца хилар гуш да. Цу гІулакха лерттІа уйла яьац. Сурхотіе санна йолча йоккхача юрта шоллагІа смена вІашагІйоллара эшаш вола иттех механизатор кораваьвац аьлча теша хала да.

ХьажкІел совгІа укх шера 75 гектар шекара свеклаш, 200 гектар генараш, 10 гектар коартолаш, 510 гектар доакъара культураш дІае езаш бар совхоза механизатораш. Силоса лаьрхІа йолá 360 гектар хьажкІаш юкъера дІаьхача (уж дІае лерхІ ялата лаьрхІа ераш дІайийна аьлча) вож ерриґа культураш тІехьа ца йоалийташ дІайийна яьхай цар. Уж балхаш чакхдоахача хІара дийнахьа нормаш тІехкхоачаш а еш къахьийгад Назрановски районни Совета депутат волча КПСС члена Бузуртанов Маьхмада, юрта депутаталла харжа оттабьча Гиреев Хьажбикареи Богатырев Къоасамеи, Хучбаров Мовлас, Аушев Абукайа, шекара свеклаши коартолаши кхееш волча звеньевоье, Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Богатырев Султана, Хамхоев Бей-Хана кхыбараша.

С. АУШЕВ.

Планал совгІа

Шерра социалистически яхь а йоаржаь сийлахьча юбилеяшта накъайода «Сунжанефть» НГДУ коллектив. Шу доладелча дена планал совгІа бІаьцi тоннаш меккдоттa даьккхад укхаь, хІаьта тІеиккочацаьавй газ икхора программе а. ЧІоагІа тервни тІабоаькйташ деладу коллективо хІоиi бари хьурмат дари. Гіаь бента промысловикаша кхоий 170 шар [illegible] оператори, [illegible] мичерийнни [illegible].

[illegible] дика болх беш я [illegible] специалисташ И. Ластоив, Г. Гагиев перто [illegible] бригадеш.

«Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи тела оттаврах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

«Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи тела оттае.

«Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яхача сийлен цІера хьакъехьара Положени чІоагІде.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1982 шу, 20 апрель.

«НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ АРХИТЕКТОР» ЯХАЧА СИЙЛЕН ЦІЕРА ХЬАКЪЕХЬАРА

ПОЛОЖЕНИ

1. «Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи тел советски архитектура дегІадоаккхаш доккхий гІулакхаш наргІдувдараш, гораши хаоарш [illegible] творчески къахьегараш, хІанзара граждански, промышленни, юртара архитектурни комплексаш, здани, сооруженеш хьаярах, архитектура памятникаши реставраци еча гІулакхаш наргІдуварах.

2. «Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи тел Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо РСФСР архитекторий Союза Нохч-ГІалгІай организацеи правлено представленехьа.

3. «Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи хІара хьакъехьара ходатайство оттае йиш я халкъа депутатий горски, районни Советий исполнительни комитеташа, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] профсоюзий обкома заключени.

«Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи елача наха [illegible] Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота [illegible] [illegible].

«Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни архитектор» яха сийлен цІи [illegible] Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума кара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

Г. Грознерча Заводской района № 27 долча харжамий участке дукха болх бу харжамий кампани лоттIа чакхъяккхар духьа. Хова лостам болаш а КПСС член А. Х. Мазуров заведующи вола агитпункт. Йоккха а уккхаза-ра агитколлектив — 46 саг чувоагIа цу чу. Цо харжар-хошта дадовайтад моттигерча Советашка харжамаш дарах дола РСФСР а НГI АССР а Законаш, советски харжамий системах лаьца беседаш льй, ишта дIайовзийт парте чура а арахьара а политика.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) агитпункта заведующи А. Х. Мазуров агитаторша Г. Н. Пузикаца, В. А. Аратюновица, В. А. Горяица хаьркархой бахача моттигашка ерIйолча беседай тема къоастаеш ва.

И. ПЛИЕВА-сурт.

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦАШ

Район эгара йоккхагIа йолча гIишлош еча организацех цаI я «Чечингушводстрой» яхача гIишлош еча управлене ПМК-7.

Ше хьайиса гIоне кIезига санна цу организаце коллективо халкъа боахама лоархIаме производственни объекташ. Уж я итташ километраш хула каналаш, бIаьш гектараш хий дехка лаьтташ, эзараш квадратни метраш йола наха чубаха моттигаш, дуккха кхы объекташ.

Болх дика, эффективно, хIара денна цо юхалур ма хулла дуккхагIа долаш хилийтар да предприяте кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша ерригача коллектива а хIара цун члена а теркам тIаувза дешаш.

Бакъда, дерриге хилац цар дилла шаьра а ма хеттара а. Амма керттердар да болх дIабодаш хилар, коллектив цхьан метте латташ ца хилар.

Дуккха теркам тIаьхийтаб хIанз уха а ухийт хьал а еш дIателаш йола объекташ дика хилийтараш дерриге гIишлош яра балхаш дика дараш. Чаккхдоахача дикаса денош, дикал лакхьяра йолча постий балхо дикка пайда лу цу доь къе. 1981 шера дIаенначa объектех дуккагIа яраш «дика я» аьнна отметкаш а уггаеш дIаийльй.

Из дIамига толам бац. ХIаьта а ала йиш йолаш дац, цу хьакъехьара ерриге проблемаш къестаь а льнай. хIаьта гIишлош яра балхий дикал лакхьярах долча деша дIахо тIахьожам эшаш а бац аьнна. ДIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа тIаберзабе беза ерригача коллектива а хIара цун члена а теркам цу деша. шоай къахьегам безаш, шоаш хьадер ма хулла дикагIа де гIерташ хургболаш царна кхетам бала беза.

Шоай декхараш довзаш а кизах бIубенна а болаш бенаб дIа-юха лелача колонна къахьегамхой цхьайттагIлагIча пятилетка шоллагIча шера чу. Дика да коллектива 1982 шера хьалхарча квартала лоархIаме гIара технико-экономически гьоккамаш. ГIишлош яра монтажни балхий беррийача боьрамга диллача 117 процент кхоачашъяьй план, шовй кхаьлица деча балхий план — 102 процент. Иза гах лаьрхIа хинначул совгIа пайда ийца капитальни вложенеш 80 эзар сом да.

ГIишлош яра производственни эффективность лакхьяра лош предприяте болх рентабельни хилийтара бонихача лоархIаме хилар кхета а деш, партбюро а ПМК-7 кулгалхоша а чIоагIа теркам тIахуийт гIишлош яра монтажни балхашна дIадодар лохдарa, белгалдаьхад бoахама болх тоабара де деза гIулакхаш, хIаьта царех дукха дараш хIанзалехьа кхоачаш а даьд. Духхьала материально-техникески IалашIо елга вIаштIе хьадаккхаро, къоастадаь аьлча, материалий запланированни кIирай денней йола запасаш дилла лоаттаяро йиш хулийт участкайи бригадайн болх ритмично, планагIа, дIахо бе беза болх малагIа ба а ховш бе.

Производства эффективность лакхьяра бонхача лоархIаме да керттерча производственни фондех пайда эцилга тоадар Цудухьо, партбюро, профкомо, ПМК-7 кулгалхой вIаши дага а буваш хьежаб йолаш йолча керттерча фондашка, къоастадаьд малагIа машинаш, оборудовани, материалаш я эшаш яраш. Из болх чакхбаьнча керттерча производственни фондий цхьадола дакъе морально къазлораргIен, ха лына хилларгIен реализаци е дIачуделар.

ТIехьарча бетташка бьча балла итогаша хьахьокх, коллектив планови заданех гIишлош яра монтажни балхий боарамахи лоархIаь ца Iеш, цо болх продукцега дIададар планегIа лоархIачул сов ца доалийташ беш хилар.

Цу тайпара толамаш дахара гIо ду коллектива социалистически яхьо. Яхье хьалха латт бульдозерист Г. Ф. Борец, тIема а къахьегама а ветеран вола гIишлонхой бригадир М. Х. Чебирзиев санна бола цIи хеза кьахьегамхой, дукха кхыбараш.

Хьожве а йоагIаш массехказа хьожаьй № 7 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна коллективана гIишлош хьалъеча толамаш дахаргIа КПСС Сунженски райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байракхи 1-ча степена диплом. Уж совгIаташ хьошадаьд 1982 шера хьалхарча квартале яьрна хиннача социалистически яхьа итогех.

Цхьабакъда, хетадала деза дац ПМК кулгалхошта, партбюрона, профкома хIаьхаша латташ хинна денхараш дерригаш кхоачашдаьд аьнна. Уж а бокъонца къоастадаь дашшадац кадраш хулалурга дIадаккхара доц йерра юкъейоалаь яц хьалха латтача коллективай почин, бригадни подряда метод. Цу гIулакха эгара хьалха бехке бараш ба из гIулакх лаца доагIача бесса хьаллаца вIаштIехьа ца даьнна кулгалхой, профком.

ГIишлош хьалъеш латтача майдаш тIа нийслу балха хьоаеш, механизмаш болх ца беш латташ моттигаш. Уж кхоачамбоацараш дIадоьхача кхы а рентабельнегIа, ритмичнегIа хургбар предприяте болх, дикагIа лоархIаергьар производственни низамаш болх бе доладалийтара планови заданех, лаьтта ледара культура дIахо лакхъяра керда хий дехка лаьтташ севооборота юкъеозторо хургьяр.

Хьалха латта опыт дIайоаржаяр, къахьегама керда методаш приемаш юкъейоалаяр, кхьахьегамхой творчески торонех пайда эцар, чура резерваш лахар — уж да ПМК-7 кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша къестаде деза дешаш.

В. КАРДАНЛЬСКИЙ,
КПСС Сунженски райкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

Экономика пайда беш хила еза

АВТОБУСАШ РАСПИСАНЕХ ЛЕЛАЦ

Республикански газетий редакцешка, халкъа тIахьожама комитеташка дукха кхьахаш-жалобаш уж кхыча городашка, юрташка дIа-юха ухача, иштта Грозне лелача пассажирски автотранспорта, вахтови автобусаш во болх бу яхаш. Городской маршруташ на лела автобусаш графиках лелац, массе-кхасте кхыча городашкеи юрташкеи лела автобусаш рейсагIа араюлац, яхаш лета нах. Царех хIара кьахата тIа оттаде а доагIаш ух тайпара хаттараш хьалташка уттаду: во болх хIана бу автотранспорто, маца тоалургба пассажираш дIа-юха кхуллача автотранспорта болх? Цу хаттарашта жоп лахар тхоца ер рейд я.

Редакцешка ухача кьахаташ тIа дувцачох лаьца эгара хьалха кхуллаь де лаьрхIар оаха автостанцей болхлоацча, хIана аьлча хIара дийнахьа царна гуш да рейсаш юкъагIйоалаш дола гIулакхаш. Цуна дувзаденна царна хьалхашка уггаре цхьайола халонаш. «Южная» яхача автостанце диспетчерски кхьчар тхо. ЧIоагIа сагота бар диспетчераш, автостанце начальник Д. М. Арсимикова. «Ноткьостий пассажираш, — хоам бу диспетчерех цхьанне — «Грозный — Ведено» яха рейс юкъагIйоалаш а автобус хьа ца кхачар бахьан долаш». Цул тIехьагIа цхьа минут ха а ялалехьа автобуса служебни неIарашка гулбелар итташ бола пассажираш, бе довхаш билеташ а долаш, чIоагIа сагота бар уж шоаш кхача безача дIанхачара.

— Фуд ер да? — хетт цу гIулакха чIоагIа вIIазълха рьаьа йоацаш йолча цхьан кхалсаго. — тахан кхоалагIа Ведено йолаш йола рейс юкъагIа ма лькихайий оаш. Мел хьожа дезаргда тха уккхаза?

ДIа-хьа тоха а бенна автостанце болхлоша эгара хьалха цига хьакхьчача автобусаш дIабахийтар билеташ бе а довхаш дIабаха йиш йоацаш биса пассажираш.

— Иштта сагота дезаш хул тхона хIара ди, — йоах Д. М. Арсимикова. Тахан гуйрийна кхаьа, аьлча ялх сахьата автотранспортни предприятей бехкагIа ца еш йисай 32 рейс. Вокх деноса эргаш дац шоана таханара ди а. ЦхьоалагIча мал деш пхелагIча майга кхачалца йолча хина ца еш йисай 132 рейс. ХIара дийнахьа планагIа е езачарех 25 — 30 процент рейсаш ца еш юс. ХIаьта 30 апреле Шалински ГIудермесски автобовхама кулгалхоша цхьаккха автобус а рейсагIа араялийтанзар. Из цIейна хьалхара ди дар, кхыча деношкарчул массехказа дуккхагIа пассажираш а хулаш.

Духхьал дIаала дезаш да цу цIераш яьхача автопредприятей кулгалхоша шоай болх бехктонхаме а ца хеташ теса лелабу аьнна.

Тха рейдови бригада хьожаш йолча хана кхы дикагIа дацар гIулакх автовокзале а. Цига тхога аьнар делкъел тIехьагIа сахьат доалача хана ца еш йиса рейсаш ткъаьннел совгIа я аьнна. ПхелагIча мас 8 сахьат даьтча Мин-Воды дIабаха безаш хинна пассажираш дIа ца болхаш бисар. Цу гIулакха бехке бараш ба автоколонна-1572 кулгалхой. Цар шоай ханнахьа автобус ца ялерах ца еш йисар из рейс. ТIехьабиса дIабахар кхыча маршрутех баха беза пассажираш а.

Автовокзалийи пассажирски автостанцейи производственни объединене начальника заместитела цхьаниена тIехьа шоллагIчар цIераш йоахаш юви тхона ца еш йисача рейсий цифраш. Мал бетта хьалхарча пхе дийнахьа республикерча автотранспортиний бехкагIа уккхоза ца еш йисай 170 рейс, бIаьш болча пассажирашта бохам баьнна из бахьан долаш.

— ХIара дийнахьа республикерча керттерча автовокзалера 102 рейс а ела, — йоах С. Д. Житиева. Уж е езараш я. ХIаьта еш яраш...

ХIара дийнахьа кхыча городашка а юрташка а рейсех автобусаш араювлара задани 80 — 85 процент мара кхоачашьяц.

Уж санна дола гIулакхаш нийслуш хилча миштa кхоачашъю-теш автовокзало доход яра йола план?

— ЧIоагIа хала кхоачашъю, — жоп лу С. Д. Житиева. — керттерча дакъе вежарашха йолча республикашкара хьа а ухаш, тхо долча гIолла чакхъюлача автобусашта лаьрхIа нахага билеташ а дохкаш.

Балха ди чакхдоалаш латташ ха яр тхо центральни автостанце кхьчар. Уккхаза а ЧП йолга хайра тхона. 14-зза диспетчера дIанхайкаде дезаш хилар пассажирашка тайн-тайпара рейсаш ца еш юсаш хиларах лаьца. ХIаьта мал бетта хьалхарча пхе дийнахьа уккхаза ца еш йисараш 112 рейс яр.

— ХIара ца еш йисача рейсах — йоах автостанце начальника Ч. М. Идалбаева, — оаха автопредприятешка дIайохьийт гIод тохара йола санnиеш, хIара рейсах цар тхона хьалу пхийт-пхийтта сом. Цох тхона а пассажирашта а атто хулаш гIулакх хилац. Укх шера къаьстта дукха ца еш юс кхыча городашкеи юрташкеи еш йола рейсаш.

Центральни автостанце начальник баьхлув. ДIадахача шера бIъ бетта ца еш йисарел дуккха дуккхагIа я укх шера цу юкъа ца еш йиса рейсаш. Ер шу доладелча денз Нохч-ГIалгIай транспортни управлене предприятеша е езаш хиннар 200024 рейс яр, хIаьта льр 24 эзар гаргга рейс цIеэнгагIа я. Кхоачашъяь рейсаш планага диллача 90,5 процент мара яц.

Маршрутех автобусаш балха араювлийтара планаш кхоачашъяц транспортни управленена чуйоагIача йоккхагIа лоархIаш йолча цхьоалагIча, шоллагIча, пхелагIча пассажирски автотранспортни предприятеша, автоколонна - 1572, дерригаш а хIана дац аьнна долча районни автобовхамаша.

КАДРАШТА КХЕТАМ ВАЛА БЕЗА

Рейде дакъа лоацаш хиннараша автотранспортнинаша ца дувцаш а фу дисар. Рейсаш ца еш юкъагIйоахаш хилара дакъе шоай бехкагIа доваш бахьанаш нийслу вла гIертар уж, доагIача бесса транспорта болх дIа ца бохийташ дараш а уж да, яхаш дувцар цар. Масала, транспортни управлене начальника заместитель В. Н. Андреев чархаший, запасни оттаьалий тоьаш яц яхаш бехкаь вала гIертар. Из гIулакх а дувцаш латтаьаш вар ГПАП-2 директор М. А. Мижаев, автоколонна № 1572 начальника заместитель М. Г. Садулаев, иштта кхыбараш. Цох тешна мег вай. Духхьал из хинна Iай-теш транспортниний балха тIа Iатьаш дар? Бехкала бовла гIерташ цар дувцар автопредприятешка тоьаш бац водителаш яхаш.

Кадрай дакъе къаьстта чIоагIа хало кхьчар царга апрель бутт болабенача хана. ДIабахача бетта хьалхарча деналагIа дуккхача водителашкара праваш дIаяьхар. Хеталуш дар цу гIулакха тIехьа предприятей кулгалхой оарцагIбаргба аьнна. ОарцагIа-м бьлар уж... дIа-юха лелара бокъонашк финансови дисциплинеи телха-

Р е й д

льраш бехна мIалхара баха гIерташ.

Тхона В. Н. Андреевгара, М. А. Мижаевгара, М. Г. Садулаевгара дувцаш хьахозаш хиннар цхьатарра дар: «водителашна пассажирашкара хьа а ецаш духхьал 30 — 50 кепик шоай кисe деллад аьнна царгара праваш дIаяхар чIоагIа тIехлаьнкха гIулакх хет тхона». Из гIалат водителашкара даларах шоаш сагота хилар хьахойташ кхымет-тел цхьа доц а аланзар цар.

ХIаьта цу гIулакха дола бахьанаш мел эша а долаш ма дий. Масала, автоколонна-1572 ГАИ рейд йолча хана 30 гаргга волча водителагара дIаьхар праваш. ГПАП-2 дукха йоккха йоацаш предприяти я, цига бархI сагагара дIаьхар праваш лакхе. белгалдаьха бахьанаш нийседаларах. Иштта бехктонхаме эза водителаш кIезига бац кхыча автотранспортни предприятешка.

ХIара дийнахьа нийслу уж гIулакхаш? Уж нийслу пассажирски автопредприятей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацешка водителашта юкъе беш бола кхетаме болх геттара эсала хиларах. ХIаьта цу хьакъехьа хьаэца мегаргйолаш опыт а йолаш кхетама болх дика беш йола предприятеш а ма йий транспортни управлене.

Масала, хьаэцаргьа вай ГПАП-1. Уккхаза а дисциплина геттара дика я ала йиш йолаш дац гIулакх. Къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш нийслу уккхаза а. Хапал хьалха маршруташ тIара хьайоах автобусаш цхьайолча хана, е маршрута тIара а вальле водитель «хIамилг» йоанкхаш лелаш а моттигаш нийслу. Уж санна дола гIулакхаш дувцаш предприяте вIашагIъелла а лаьрхIа йола комиссеи, бетта шозза заседани хул цун. ГПАП-1 директора заместитела Т. Д. Харсиева тхона йоавзийт цу почиеса заседание материалаш. Цар хьахьокх бокъонаш телхаераш цIенхаш т I а уккхаза бехк беш хилар. Иштта цига бола барах хила метташ да ГАИ рейд йолча хана цу предприятерна, цхьаниха водителагара праваш дIаьяха ца хилар. ХIаьта из предприяти транспортни управлене эгара йоипхагIчарех цаI я.

— Цхьабакъда, йоагI-йоагIача хана автобусаш кхыча городашкарчеи юрташкарчеи маршруташна араювлийтара график оаха а телхаеш хилар бакъда, — йоах Т. Д. Харсиева.

— Из хIана нийслу хой шоана? Цу гIулакха бехке дараш во наькъаш да.

НАЬКЪАШКАРА КIОАГАШ

Тахан хьалхара дувцаш дац наькъаш во хиларах дола дешаш. Цкъа санна дуккхаза а тха газетий оагIонаш тIа дийцад уж. Дукха ха йоацаш «Грозненский рабочий» яхача газета тIа кепатеха ГПАП-1 водителий письмо. Цу тIа уж латкъаш бар Грозный — Алхан-Кала, Грозный — Заки-Юрт, Грозный — Кулары яхача маршруташкара наькъаш во да яхаш. Иштта дола наькъаш ялде йиш йолаш бар № 102 йолча маршрутах лелаш бола водителаш а. Бакъдар аьлча, из маршрут во беха кинь хиларах 1981 шера 20 декабре денз дIакъайла я. Цига автобусаш леле йиш йоацандаь дIакъайлай из. Иштта из гIулакх хилар тхона тхоашта а бIаргадайра. ЦхьоалагIча шурий совхозе бодача новкъа дIахо даха йиш а йоацаш сайцар тхо сов чIоагIа из нинь беха хиларах. ТIеннха хайра тхона водителашта а пассажирашта а из нинь ла мргаргдолаш боацилга. Цхьабакъда, уж наькъаш чудоагIача Грозненски сельски района кулгалхоша-м из кхетадеш дац.

Город Грознел арахьа хинна Iац наькъашкара из санна дола сурт. Города юкъе а лела хала долаш деха да наькъаш. ХIаьта хова ма хиллара цу наькъашка гIолла лелаш я маршрутни автобусаш. Хьожаргда вай К. Либкнехта цIерагIча улицага. УккхазарчакIоагашта юкъе гIолла миштa чакхбул - теш водителаш, эльe цецвоал из нинь бIаргабайна саг. Цецвала хIама дац. Водителаш бокъонца бола изобретателаш ба. Старопромысловски районе дIаухa автобусаш сецача кхачалца трамвай лелача наьнъашка гIолла дIа-юха лел маршрутнии городал арахьа йолхеи автобусаш.

•Тхона хьалхашка ул тайн-тайнарча предприятей, иштта трамвайно-троллейбусни управлене кулгалхоша кулгаш яздь йола акт. ЦаIн ахи бутт хьалха оттадьча цу документа тIа белгалдаьккхад цу участкера кIоагаш сиха тоабе безаш хилар. Цхьабакъда трамвайно-троллейбусни управлене из нинь тоабара хIанзалца хьа цхьаккха даь хIама дац.

КIезига латкъац транспортникаш «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене кулгалхошка а №№ 1, 3, 3 «А», 33, 23 маршрутех автобусаш телачарна наькъаш тIоагIа во да яхаш. Кирова цIерагIча поселкерча машинашкъа кхьларча тоннела тIанхозча латтачара геттара во беза бинъ. ХIара дийнахьа хIана нохаш аьнна цу наькъашка йоха а йохаш предприятеш кара юха чуух маршрутни автобусаш.

Шоашта тIачIоагIдаь дола наькъаш тоаде яхаш цкъа санна дуккхаза а дехар даьд транспортникашa «Грознефтеоргсинтез» объединене кулгалхошка. Кхыметтел цхьана решенеш а яьй. Цхьабакъда, уж кхоачашъеш-м яц. ДIахо тIехьадаха йиш йоацаш гIулакх да цхьадолча наькъашта ремонт елга. АварийнигIа хьала тIа да Ялтински, Ашхабадски, Менделеева, Химикий, кхыча улицашнара наькъаш.

ЧIоагIа эсала болх бу автодорa эксплуатационни линейни управлене кулгалхоша а. ДIа-юха лелара транспортникашта кIераме дола наькъаш дийна а царгвац. Уж санна дараш итташ да. Теша безам боагIа ЭЛУАД а, «Грознефтеоргсинтеза», Грозненски райисполкома чуйоагIача кхыча организацей кулгалхой оарцагIбаргхиларах, шоаш бахьан долаш деш латта зенаш ца дайтара де дезар дергхиларах.

Цу дакъе массех масал а доаладеш царна новкъостал де хьожаргда тхо.

ГПАП-2 кoа латташ ярнерда «Икарус», 15 эзар километр мара яханза а яраш, хIанз ремонт ярта хьежаш лоаттою из сеца.

— Наькъаш во хиларах ехай из, — йоах предприятe директорa М. А. Мижаева.

Геттара чIоагIа сагота оарцагIвала везаш йола цифраш йоалайир ГПАП-1 директора заместитела Т. Д. Харсиева, 1982 шера дIакъайла е доалъаь итт маршрут я тха. Ер пятилетка йолаелла денз наькъаш во хилар бахьан долаш 150 пневморессор, эзал гитар, «Икарусаш» 17 двигатель бехабтхо. Из бахьан долаш довдаьд 6299 машино-ди. Из да 28 эзар гаргга рейс ца еш йисалга, дIа-хьа из бугаш бисаб 1,1 миллион саг пассажираш, нах дIа-юха кхуллача рах предприятеда ца хулаш йиса доход 70 эзар сом да. Автотранспорта ремонт ела транспортникаша дIадахийтад планагIа лаьрхIа хиннача димитахчул 123 эзар сом дуккхагIа.

Мел Iаткъаш да «новкъа дац аьнна» хеташ дола наькъашкара кIоагаш? Районий промышленни предприятей кулгалхоша теркал ца деш дуташ а да уж. Вай укх рейдови бригада материала тIа хьоажалаьр цхьан предприятена хулаш дола зе мара мичад. ТIаккха дIауйла елаш оаш дIахорчуш.

М. ДУРОВ,
Нохч-ГIалгIай халкъа тIахьожама комитета штате воаца инспектор.

М. ОЗИЕВ,
«Грозненский рабочий» газета корр.

Б. КОСТОЕВ,
«Сердало» газета спец корр.

ГОРОДИ ЮРТИ: ВАХАР ЦХЬАТАРРА ХИЛИЙТАРА

Мичахьа вахарга — городе е юрта? Мехки бахача дукха миллионаш болча наха хьалхашка из хаттар отт, хIаьта хIара шера дикь миллиони ял миллионаш совгIа саг юртара городе а городера юрта а вахa вода.

Вахаш вола моттиг хувцар — психологега диллача професси хувцара [illegible] лацарал, мабар яхараш [illegible] гIулакх дац. Ма дагьа [illegible] хьувцалу [illegible]. ХIаьта бухсоашача [illegible] цхьаьрчоа хIарене йиш гIулакх да из кхьиня хеталуча цу хIамах дуккхача [illegible] пийде да мехка гIулакхаш.

[illegible]

СЕНАХ ДУВЦ СТАТИСТИКО?

1981 шера 1 июль хьатIехьаш СССР е вахар 267,7 млн. саг, царех 98 миллион саг юрташка вахаш вар. Юрташка бахача нахах, дешта аьлча, бераш, пенсионераш, иждивенцаш а тIехьа колхозашкеи совхозашкеи болх беш вар 63,7 млн. саг. Юкъарчах доиццаш аграрни производствана къахьегаш ва 24 [illegible] совгIа саг.

[illegible] хьалха городашкеи юрташкеи беха нах укх тайпара бар: 244,0 млн. (СССР бIарчи хьанийнара) — 138,8 (городе) + 105,1 млн. (юрта).

[illegible]

70-ча шерашка юрташкара [illegible] шера 3,1 миллион саг [illegible] городашка, [illegible] шера 1,6 миллион саг [illegible]

[illegible]

Iилма-техническа прогресо, юрта боахаме къахьегами овзарле лакхъяларо юрта юкхметтоттадир болх бу нах тIерабалар. Кхоачам болоаш хиларий из?

Боккъалдар аьлча, юрта боахаме къахьегараш кIезиг лушие производство детIаIдо хьахьокх моах интенсиво детIаухисна. Промышленность а юрта боахам а чIоагIа тоабенача механизма сина. болхлой иза доагьовта юкъе дIа-юха бенъара пропорцешка [illegible] Совецки Союз. Из дукха юрташкара нах городашка дIа-юха ухий дола хIама дар-дIа лела. Ерригача советски специалисташа кхетачох: 1) из процесс социе йиш йолаш яц. 2) цунна регулировани е йиш я, хIаьта [illegible] (шера 1 миллионах дуккхагIа саг юрташкара [illegible]), хIаьта [illegible]. 3) [illegible] [illegible] из проблема.

ДЕМОГРАФЕ ГЕОГРАФИ

Тайп [illegible] тайпарча республикаш [illegible] бахача наьха [illegible] бебе я. Масала, Средни Азе [illegible] [illegible] 180 — 200 саг [illegible] [illegible] — 70, [illegible] — 20 [illegible]

[illegible] нашка — 10 — 20. СибарегIа ни Гьаьарча МалхбоалехI наперлаьча зонашка — 3—5 саг.

Иштта бе-бе да юрташка баха нах бебилга а. Украине е Россе кхо диъ бер дола юрта баха дезал бокхха лоархI, хIаьта пхъ-ворхI бер дола узбекски дезал тамаш е санн хIама дац.

Демографически дакъе эгара дикагIча хьале я Эстони, Латви, Украина йоккхагI дола дакъа, Молдави, Российски Федерацие Европейски къулбехье (Кубань, Дон, Терек яхача хий берда йистош юрра ерашш), Закавказье, Казахстани къулбехье санна йола мехка регионаш, Москва, Ленинград, Алма-Ата городашта гонахьий моттигаш. Цига ухача юрташка городашта нах доагIабой а кхыча регионий чутагIа шоашта эзараш юхаметтахуйтабу. Юрташка бахи нах цхьа йолча моттигашка [illegible], хIаьта [illegible] дуккхагIа а кхул.

[illegible] тайпара [illegible] Российски Федерацие Черноземни а Нечерноземни а [illegible], Литве, Белоруссе къулбехьа [illegible], Поволжье, Урал, СибарегIа, [illegible] Казахстане. Уккхаза юрташкара нах кхы дIа ца ванна дIахоагIа дац цу [illegible] демографически ресурсаш [illegible]

кхераш ба. ХIаьта тIаккха юртбоахама производство детIахара темпаш а лакхъяла торлу. Эгара оагIча хьале я Российски Черноземье. Уккхаза итт шера 4,7 миллион кхиннача, 3,7 миллион саг мара дисадац юрташка. Пока йоаллача регионе (мехка бахача нахах кхо процент мара бац цига) из геттара йоккха цифра я. ХIаьта цу юкъа беррийача мехка юрташка баха нах 7 миллион саг кIезигагIа хиннав.

Кхыча демографически политика тIа я Юкъерча Азе республикаш, къаьстта а Узбекистан, Таджикистан, Туркмени: нах дукха бебарах вовзийтачкни [illegible] [illegible] ба. Кхета деш ма хиллара, къахьегара йола конституцехи [illegible] [illegible] [illegible] Юкъерча Азе баха нах дукха хилара из чоаккхе проблема [illegible] [illegible] [illegible]

ФУ ХЬАХЬОКХ МИГРАЦЕ БАРОМЕТРО?

70-ча шераш дезададенна цул тIехьарча миграционни процессий анализо хьахьокх бIарча хьанийнача гIулакх [illegible] [illegible]

Тоьна хувцамаш хулуш да РСФСР Нечерноземни зона [illegible]

Цу региона юрта боахам детIадохьабара пачхахьалкхен лаьрхIа йола комплексни программа кхоачашъе йолалучул тIехьагIа, Российски Нечерноземни 20 администравени областех а автономни республиках а хIара яр йолча кIезигденнад юрташка бахи нах дIауххилга, миграцех дола зе кIезигдаларл процент лохденнай.

70-гIа шераш къаьхкхьаача хана СибарегIа хьалхараш цигара дIахьачаренл дуккхагIа хилар. СибарегIен юрта гIулакх тоаделаш.

Белоруссера дIаухa нах а [illegible] санна [illegible] Юкъерча Азера дIаухa нах хьа[illegible] дуккхагIа ба.

ХIаьта, вахара а мехк [illegible] хилийтача юрташкара дIаухa нах дикка кIезиг [illegible] [illegible]

[illegible]

ХIаьта а бIубенна дола [illegible] [illegible]

ЮРТА А ГОРОДЕ А КЪАХЬЕГАМБИ ВЫТЕИ ХЬАЛАШ ВIАШИ ГАРГАДАХАР

Советски аграрни политика шоайла вIаши дувзаденна долп шин хIама де лерхI: производство детIайоалаелга а цунца цхьана юрташка бахача наьха вахара боарам лакх велга а.

Укх тIехьарча шерашка, къаьстта 1965 шера март бетта юрта боахама интенсификаци яра программи [illegible] йоалаьча тIехьагIа, юрташка бахача наьха [illegible] [illegible] Кертера дар сенах латт [illegible] из латт юрташка бахача наьха вахара дика а городской [illegible] гаргакхоачаш [illegible]

Из хьалхойтар КПСС XXVI съезда гIийнача 80-ча шерашка мехк социальни-экономически детIабоалабара керттерча [illegible] 1981 — 1985 шин [illegible] шера [illegible].

[illegible]

[illegible]

шоашта цIенош хьаллара городаш дуккхагIа хул юрташка.

Юрташка бахача наха тайп-тайпарча транспорта гIулакхаш деза шерара дуккхагIа йоакхо я.

80-ча шерашка советски экономика детIаэлара лоархIаме резерваш а кхом беш. дикагIа пайда хьаэцача тайпара ерригача ресурсех къахьегамах, керттерча фондех, эзаргах, бийлалах, кхайи фермайи продукцех пайда [illegible]. [illegible] хIама массе а хIамах кхом бе болаш хилар. [illegible] [illegible] [illegible] агрaрни [illegible] дIахиннача инвестицеш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 27 [illegible] [illegible]

[illegible]

Лев ВОСКРЕСЕНСКИЙ
(АПН).

чул 78 эзар сома мах дукхагIа.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) З. Мандроева, З. Мусаева, Т. Мусаева, мастер Л. Осмаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

...шара системе

АРГГА ОЛАШ

[illegible] проектни, конструкторски организацеш.

ХIаназарча хьалашка Iилман, инженерно-технически кадраш, НИИ, КБ специалисташ, подразделеней кулгалхой болх бе йиш йолаш бац экономически политика, Iилма - технически управлене ладаш ца йовзаш. Иштта хилча мара вIаштIехьдаргдац Iилма-технически революцена карагIдаьтаргаш социализма совгIаташ вIашагIтохилга, Iилман техникая толам, опыт кIоаргга Iома а еш, из шерра дIановлийтилга.

Болхой квалификаци лакхъяра диэза даргдоаца гIулакх а лоархIаш. Грозненски «Промавтоматика» НПО партийни комитето а кулгалхоша а хаддаиза йоакхо ю кадрашта экономически званеш ялара. Уж дешаш юкъехкхуь социально дегIаахара планаш уттаеча хана, социалистически декхарий итогаш ёча, аттестаци а яь, специалисташ гIулакхе бахийта кийчбеча теркалду.

Дукха нах чубоагIача НПО вIашагIъеллача экономически школе тIехьарча 10 шера кхо цикл хитеъй Iомаеш. Хьалхарча циклагIа болхлоша Iомаьй «Экономически знаней ладдий» курс. ИТР, гIулакхерча нахеи — «Производства экономически управлена ладдаш». Укхаза дешаш хиннав 1563 саг.

ШоллагIча циклагIа болхлоша Iомаьй «Къахьстами социализмъ» яха курс, юкъерча звенех болча ИТР — «Инженерни къахьегам социалистически обществе», подразделеней, отделеней, службай кулгалхоша — «Кулгалхочун къахьегам». II-ча циклагIа дешаш хилар 887 саг.

КхоалагIча циклагIа дешаш хиннача 240 саго Iомаьй «Продукце дикала компленсни управлени яра дикагIйола опыт».

Экономически образоване сете соажа дешара шу дIадоладелча гIоне «Промавтоматика» ВНИИИ Iомае йолийй биълагIа цикл — «Iилма-технически прогресса экономически проблемаш». Укхаза дешаш ба Iилма - тохкама а проектно - конструкторски а организацей специалисташ кулгалхой. Укхаза къестаж производстве дулаш йола си-хьесапа коллектива психологи, кхыдола дешаш.

Экономически дешар тоадара, цунна новкъостал дара объединене лаьрххIа методически совет вIашагIъеллай. Цун керте латт экономически дешашта вола НПО генеральни директора заместитель А. В. Молдавский. Экономически образоване дешашка хаддаиза хьожаш ду института партийни бюро а.

Курсий тематикага хьежжа лекцеш ешаш семинарски занятеш еш хул объединене керттера специалисташ. Царна юкъе ба НПО генеральни директор А. А. Опрышко, цун заместителаш, службай, отделай, лабораторей кулгалхой.

Лекцеш ешаш, семинарски занятеш чакхйоахача пар къаьстта теркам тIабахийта хьеш парте XXVI съезда решенеш, КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума соцам кхоачашбара де деларех. ЛадугIаш бараш Iомабу социалистически довлахье лорас, торонех пайда а эцаш, къахьегама овсарле лакхъе. Лекцеш, семинарски занятеш чакхйоахаш шерра пайда эц объединене, институте, отрасле Iоаьича опытах, йолча фактически материалах. Чулоацам кIоарга болаш, технически методически боарам лакха болаш хул А. В. Молдавске, М. Л. Федоровсие, В. С. Глухова, Л. С. Саркисянна чакхйоаха занятеш.

ЛадугIараша язъеча рефераташа, еча выступленеша хьаьлха Iомаеча курса дешаеш шоаш дика кхетилга, коллектива балха анализ е, цун мах бе ховлга. Керда техника, технологи юкъейоалаеча автоматизаци яра мах бола предложенеш тел.

ЛадугIараша рефераташ тIа белгалдоах Iилма - тохкама дешаш къестадеча параллелизм нийслуга, цхьаболла Iилма болхлой тоъам болаш мобильность йоацаш болга. Цар еча выступленеша хьахьох объединене балхахоша управлене процессаш Iилма ларда тIа яьха тоаярп хаддаиза наьцъаш лехнага. Iилма - технически прогресс сихъяра хIаране ше де дезар къоастадаьд.

Экономически школе Iомадаьчо новкъостал ду НПО, институте отдело беча балхах дикагIа кхета хьалехьчи боагIаш бола мах бе. Дешаш болча хана ладугIаршита йола планированеи экономически стимулированеи керлача система керттера элементаш. НПО экономически эффективность лакхъйа дола лостам. Цул совгIа цар Iомаю Iилма-тохкамеи опытно-конструкторски балхашта планировани яра методаш.

Экономически школе шоаш Iомадаьчох ладугIараша шерра пайда эц практически балха тIа. 10 пятилетка шерашка разработка а яь, производствана юкъейоалаяьй 12 тайпара йола автоматика средствий. Царех объединено 12,7 миллион сом пайда хиннай. Институто яьча цхьайолча разработкех пайда ийцаб мехкарча дукхача предприятеша. 1981 шера мехкарча 26 промышленни предприятешта организацешта лаьрхIа 36 болх чакхбаьккхаб. Медицински препаратий Курганск комбинато болх бе йоалайийтай НПО Iилма даьккхе хьаьь АСУ. Цун экономически эффект шера 600 эзар сом я.

«Промавтоматика» НПО Iилма балхахоша 1980—1981 шерашка шоашта йича баньахьа хетача изобретенех лаьца 210 заявка еннай. Царех 60 совгIа яраш мога а ях, авторски тешалаш деннад. 13 разработках пайда ийцаб НПО Iилма разработкаш еча. Цул совгIа арахецача изделей разработкай динал лакхъяра, кулг - кара бу болх кIезигбара, материалаши электроэнергии кхоара тIайийра 200 рационализаторски предложени еннай. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтад 100 эзар сом гаргга кхоле. Цхьацца хана а изобретенеш йолаш НПО болх беш 200 совгIа саг ва. 3 саг ИГIАССР заслуженни изобретатель ва (Г. М. Кузнецов, И. С. Зыбин, Б. П. Калинов), цаI — РСФСР заслуженни изобретатель (А. Бабаин). Иштта «СССР изобретатель» яха значокаш долаш, ВОИР-а, Центральни совета лауреаташ болаш а нах ба объединене болх беш.

ХIана экономически образоване сетера дешара шу йистедоалаш латт. ЛадугIараша дIайоазийтац рефератий, выпускной балхий темаш, уж яздара методически хьехараш даьд, язде делача балхий кулгалхой къоастабаьб. ЛадугIараш укх деношка итогни занятеш чакхъяха кийчлуш ба. Цар дика кхетилу партей правительствай белгалдаьхараш кхоачашдара кIоарга знанеш хила езилга.

Ю. ЛАКЕЕВ,
«Промавтоматика» ВНИПИ экономически образоване сета кулгалхо, технически Iилмай кандидат.

КООПЕРАЦЕ ХЬАЛАШКА

Дукха шерашь да Советски Союзаи Венгреи юртбоахама техника шинна а оагIонна толам а белаш вIашии йоахаъ. Вокхачча доархIаме я шинна а мехка юрта боахам хиланза яргIоаца машинащеи оборудованецеи IалашIбара цар шоайла ю поставкаш.

1976 — 1980 шерашка 760 миллион сома мехка юртбоахама техника эхаар шинна а мехко вIашии. Советски Союзера ВНР, масала, дIаяхьийтар дукха хIама на шишаш 25 эзар трактор, 3,5 эзар гаргга ялат чуийду комбайн, механизаце дукхаь яхы средствашт. Венгре шийн аргIана хьокхуьйит Советски Союзе ноамсаш йола машинаш, котамаш лелаяра йола оборудованеш, и. кх. дI.

Дукха дукхагIа йола юрта боахама техника хьаш хIапа вай мехкашка къахьегам беикъяра кIийлен тIа. Масала, Советски Союзо Венгрена еча! поставкашта юкъе специализированни кооперированни продукце лоаца дакъа башха совгIа ешашагIа доацаш 90 процентага кхоач. хIаьта Венгрера еча импорта юкъе — 70 процентI гаргга. ВIаши гIулакхаш деладара из тайпа форма эгвара перспективнегIа я.

Из теркаI я даь. шин мехка вIашии гIулакхаш леладеча министерствашa кулгаш лаьдаъд 1990 шу хьатIакхачалца йолча хана тракторнийн юртбоахама машиностроенеи даькъерча а. хIаьта иштта хьайбаш леладарац доакъара производственни йолча машиностроене даькъерча а производствана еш йола специализаци коопериронани дегIаахара кIийлен тIарча лостамашта. Советски Союзо керттера теркам тIабохийтаргба трактораш, ялат чуийду комбайнаш, коартолаш чуэца машинаш хьаяра. ВНР специализироваться деш я баьцовгIаш химически лораяра, баьцадаараш леладара, бецамаш лелаяра, комсаш лелаяра йола механизаце средстваш арахецара. Цу тIа я машиний дукхача тайпашта модернизаци ергьяр, гучаяргьа керда моделаш.

ЧIоагIIа теркам тIаухийт уллайн деталейн производстве къахьегам бекъара бухсоцаш хьахулаш йола продукци ихьан е шинна а мехка вIашагI а ехаш. Цу условех вIаштIехьдоаннх баьццара горошек чуэцара ши-шегIа лела комбайн, таматаш, хохаш, сибая чуэцара, баьцовгIаш химически наьккъаца лораяра йола машинаш арахецилга.

ХIанзарча ханаргIа юртбоахама производства дIадехараш теркал а деш, Советски Союзаи Венгреи чIоагIIъьай 1981 — 1985 шерашка вIаши лоаттаергйолча продукце технически боарам лакхбара йола лаьрххIа программа. Программо тIа белгалдаьхад техникоэкономически характеристикаш тоалга дIадехаш йолча машиний хьаьдда тайпаш, уж балхаш де деза хенаш.

Кердача техника Iалашде дела хьувкъам чуэцаш доашдар кIезигделга, оасарле лакхъелга, механизаторий къахьегама хьалаш тоаделга. Юкъ-юкъе экспертизаш ергьа арахецача продукцена. хIаьта дунеи дикагIа йолча аналогашца нийсйинча из миштай хьекарда.

Де лаьрхIача гIулакхаша йиш кулийтаргья экономически кхаьа йоагIаш йовцане капиталистически мехкашкара хьакхухьаш йола техника кIезигъе. Советски Союзеи, Венгреи хIана йолаш йола юрта боахама лаьрхIача машиний оборудованейи параллельни производстваш дIаяьа.

Алексей КРОХОТИН,
экономически Iилма-технически даькъе цхьана гIуланхаш леладара йолча правительстваштa юкъерча советско - венгерски комиссе советски даькъа бехктохама секретарь.

Доазол дехьара

«Пятилетка — ханал хьалха!» — цу тайпарча лозунгагIа болх беш ба хIапа БКП XII съезда решенеш кхоачашъеш бола Болгаре Халкъа Республика къахьегамхой.

Е сурт даьккхад Кюстендилерча трансформаторни завода цехе. Цун продукци шера экспортагIа дIаухийташ я. Предприятие коллектив толаме кхоачашду тIаийца социалистически декхараш.

ВТА — ТАСС сурт.

Социализма мехкашка

КАГИРХОША ДIАДОЛАДАЬ КЪАХЬЕГАМА ДИКА ГIУЛАКХ

«ВорхIлагIа пятилетка — ханал ворхI бутт хьалха» — иштта дешa йолаш я Монголе кагирхошта юкъе яьржа социалистически яхь. МИРН XVIII съезден парте ЦК тIеххьарча пленумийн решенеш кхоачашъяра гIеттача боламе хьалха латт ударни ревсомольски - кагирхой бригадаш, интернациональни бригадаш, «Напрамдал - ДоттагIала» экипажаш. ХIапа укх сахьате эзар совгIа саг ва уж Монголе.

Ревсомольцашa шоай нилаца хьалъю итт совгIа йоккха объект. Царна юкъе я эксплуатаце дIаелча шера 500 эзар тонн цемент тергйола Баганалая цементнокIир йоаникха комплекс. «ДоттагIалца хьалъергья город къахьегамца сий доаккхаргда завода» иштта я укхала балом баламах а теха болх беш болча монгольски советски гIишлонхой символ.

(АПН).

НАЬНЕИ БЕРЕИ ИНСТИТУТ

Хозача парке гуш Iодода Влтава яха хий а долаш йолча моттиге улл наьнеи береи институт — Чехословаке эггара къаьнагIа йола Iилма-тохкама медицински центр. Из хьайийлай 1909 шера дукхача хана деиз цамогача наха дарба де йиш хуьлитаргйола цу тайпара медицински центр хьаелго дагадоаллаш хиннача шIи хозача чешски хирургеи рентгенологеи, профессора Едличка Рудольфа инициативагIа.

Цу хана дела дукхала хуцамош а хиннад институте, шер и еннай. Йоккха комплекс я из хIанз.

— Цу хана Европерча медицински учрежденешта юкъе дикагIа лоархIаш ярашца из хиннаяле а, — йоах института директора заместитела медицински Iилмай доктора Зденек Штембера, — буржуазии стина хьалашна нахьегамхой тIакхобеш яц ер центр. Алхха 1948 шера Чехословаке халкъа Iаьдал эттачул тIехьагIа мара хьацаьалимар хьал. 1951 шера партен правительствени решенех наьнеи береи институт йир цунах.

Тха кертера декхар латт, подонахи беранаш комплексни медицински гIо дарах, бераш дегIаахара а дарна хьестам балара а шина хьа [illegible]

лашца дупзадеииа деннаш доазарах. Из декхар диза кхоачашдара боккха Iилма - тохкама болх бу тха коллективо. бераштa лазараш из хилийтара, берий. лазараштa дарба дара, ноаной ункхцIения ца талхийтара IалаьмаTe боккха лоархIам бола дукха дешаш дова. Хьанхаьчача даиней шийлен тIа уттаю лазарий ихьадолча тайпашта дарбаш дара, бер далехьа а даьчул тIехьагIа а наьна къахьегама а вахара а эша режим хьаяра методика, йоаз гонахьарча тоноn специфически хьалашеи бера организм дегIаахара ю эланин, кхыдараш ду...

Массехк цу тайпара йола медицински центр я хIанз Чехословаке, Масае оагIора гIо ду иоаноштеи бераштеи иштта шерагара шерага тIаетталуча дукхача больницашеи поликлиникашеи. ЧIоагIIа теркам тIаухийт болх беш болча иоаноштa юкъарчал доацаш предприятешен бераштa — школашкеи медицински гIулакх лоаттаделга дIахо тоадара. КПЧ XVI съездо хьалхашка оттаьй къахьегамхой ункхцIено лораяра даькъера шерра программа. Цу гIулакхашка дIадахийта лаьрхIад бIаь миллион совгIа крон.

ВЕРАШТЕИ КХИПНАРАШТЕИ

Варшаве да нах теттара раьза а болаш укхаш дола кхыдарашта тара доаца «Семейный» оалаш дола кинотеатр. Долчча беса аьлча, бераштa а кхийнараштa а йола культураи салоIамеи центр я из. ВорхI шу хьалхи из хьалари инициаторех цаI вар тIехьагIа цун художественни кулгалхо хинна «Франка» («Бегин») яхача берий кинотеатра директор Хенрык Пилповский.

Машта цхьан тарду кIиран дийнахьа сарахьа укхала хулача берий, цар дай-ноаной, дедушкайи бабушкайи хьаш таш? Кхийнараш документальни художественни фильмашка хьожаш болча хана, бераштa шин даьккхар латта программа куц йоккхи йоаца театральни представлениш пиноI. ХIаьта церерья йоаниш, воспитательницаша бIарг а лоьхаш, тайп-тайпара дола ловзарни хьалха буила болам бараштa лоцани оркестр я, болам балле нескинеэ я хахна, тIаха дачан [illegible]

(«Трибуна люду» — АПН).

ПОЛИТИЧЕСКИ ОБОЗРЕВАТЕЛА ЗАМЕТКАШ

ЕВРОПА ГIУЛАКХАШ ТАЙП-ТАЙПАРА КХЕТАДУ

США финансово - экономически санкцей Iотъьхам лара йола аргIа хIапа Францета кхаьчай, хIана аьлча йоккийча предприятеншта национализаци яра политика КIайча шейна ма эшшара яц. ВIашагIкхийттача Штаташа юкъагIдоах Франце дуннхача керттерча доаккъоштa бийдали дефицитни матенмдлпн лоаттаелга. Кхы а из бойабе гIерт банковски учетни ставкаш искусственно лакхъаь хилар бахьан долаш ишта а «дозал тIералаьннача» франка Подставиой фирмашна гIолла сиздиьа США цун экономикана чудахьа йиш йолаш дола капиталаш мехнара дIаухилга.

США раьза йолаш яц Советски Союзаца цхьана леладу гIулакхаш шердара тIаертааль йола ФРГ политика, хIаьта иштта, даллене финансови экономически мерех пайда а ийбеш, малхбузеи немций цу арахьарча политически курса тIара баха гIерташ я.

Грецех зийдача, укхала цхьакхя тIема а зац ВIашагIкхийттача Штаташта топш — керда кулгалхой а, цун арахьара политически курс а, хIаьта из чакх ца ялийтара шоашта могар дергдолаш а я.

Европа Къулбаседехьарча даьккъа тIа шерлуш латт цунах ядерни герз доаца зона хьалра тIехьара кампани, хIаьта американски спецслужбаш шоай хур деш я царна дискредитаци яра. Цу хана континента Къулбехьарча оагIорахьа, къоастталаь аьлча Итале, лакхлуш латт керда американски ядерни ракеташ шоай мехка оттаяра духьалара болам. хIаьта ВIашагIкхийтта Штаташ чIоагIIа сагота я шоаш цун низ миштa бохабергба ца ховш.

ТIеххьара а, Европа дерригa мехкаш чулоацаш бола тIема духьалара болам духьал къамарга шолгIа хьалкхаьчаб американски кулгалхоштa. ХьалхагIа из теркал а по бе гIертар Вашингтон, тIаикха во мелдар дуьцa аьлар цунах тIеххьара а хьестаяла аьлар тийшача балхах из бохабе дагаьхьа. Амма бухсоцаш цунах хиннар дар. Европа тIема духьаларча боламга ВIашагIкхийттача Штаташа фактически дов хьер.

Дувцилга яц. ВIашагIкхийттача Штатийн Малхбузен Европа мехкийи духьхьа сфераш я хьашташ цхьатарра долаш, эггара тьалха, шеко яц, цар общественни системаш вIаши чIоагIIа гартало йолаш хилар за из. Царна юкъе да НАТО гIолла царех хIаране тIайийзаь декхараш. Амма, уж вIашагIкъоастабеш дола хIама духьал цхьа Атлантически океан хинна Iац, уж вIашагIбоахаш дола хIама за ишта шерарча проблемай спекорагIа дар тьашташ цIекхаиукта вIашдухьала шиеслуш хилар.

Лакхе йоалаьча а дукхача кагча а факташ йоах ВIашагIкхийтта Штаташ европейцаштa чIоагIIа лаьрхIаме йола проблемаш шоашта гIойле хургйолча оаша накстае гIертаргш. «имперски» уйлаш йолаш а фактически европейски проблемаш вIалла лартIа дагайоллаш а яц уж, царна дагадоаллар шоай дар, шоашта йола гIойле я.

Хьалхарьа вай керттера проблема — Европера ядерни герз. Малхбузен Европа духьала я гаьнаттара цу юкъера йола керда американски ракеташ дIанийсъяра, хIаьта геттара нийсача тайпара цу ракетех тIом юкъетохара йола инструмент а йоацаш, тIом бара эша средство лерхIаш ба. Шоаш де лаьрхIар фуннагIдаь а малхбузеевропейски халкъашта кхьалтишна де делаш дола хIама да аьнна дIаоттадаргмоллагIа бахьан даьккхе а е вIалла бахьан доацаш а сихлаь дувц американски кулгалхоша Европе советски атомни а атомни доаца а герз тIех хилапах. Цхьабакъдар хьаьлха США обороне министр хиннача Макнамара гIулакх бокъонца довза а долаш заявлени. Яир укх экономика, ракетий производства шеттъяра бахьан даьнта гIертaш, шоашта из бакъдоашила хоашшехьа советски тIема низ тIех ба оал американски стратегаша аьнна.

Малхбузехьа советски тIема доктринах фуннагIа дувце а, из аллха обороннтельни характер йолаш [illegible] хIаьта уйлаш хьатохале хIама тоха а, превентивно тIема тоха а, шеко яц, «бIарцIацаьнам тохача» кивъаMалхбулеи Европе чулелха лаьрхIа яц. Советски Союза даи Европе, цо тIема средствашца къоастале лаьрхIа политически экономически, социальни е тIема [illegible] Цу тIа а Советски Союз цхьанкха а притензи яц [illegible] даькъе территориальни Малхбузен Европерча цхьа [illegible] а паччахьалкхенга.

Бакъда Советски Союз йолаш я цхьаболча малхбузехьарча стратегий наб [illegible] «СС-20» яха ракеташ. [illegible] цкъа - дале. Урала [illegible] бузехьарча оагIорахьа дIа [illegible] оттеш социаль я уж [illegible] лагIа дале, цу регионерча геттара дIайоахадувгIа [illegible] гахьа самна НАТО [illegible] оагIорахьара иштта хIама [illegible]

— Малхбузем Европера [illegible] хьаларча юкъаге латта [illegible] ни средстваш дIайоахе.

«Пропагандистски [illegible] из аьлаш США нахага [illegible] хьежаш духьала ше мож [illegible] ри ярах Советски Союзо я [illegible] вешнех. Фуд хIаьта [illegible] хургдар, нагахь са [illegible] ВIашагIкхийттача Штата [illegible] а из хIама доке — [illegible] оагIора мораторе [illegible] «ход» йоре «ноа дIахьеж [illegible] сихдарах» бола [illegible] тIахьёгам хьал я [illegible] тайпача хьах Европ [illegible] гIойле аргьар.

Советски Союзо [illegible] рой атомни [illegible] йоза иIенъяр [illegible] чинаш дIахтар [illegible] атомни герз укхазара дIаха [illegible] кхар, яхь из шинна а [illegible] ца [illegible] дIахехам [illegible] хIама за аьнна. Цу тайпа [illegible] йола СССР новкца Европ [illegible] ча тIема духьаларча болам [illegible] де лерхIаща. ВIашагIкхий [illegible] тача Штаташка престиж [illegible] зоад а кхайкаь духьала бо [illegible] начк цун тьальи [illegible] бокъонца гарлуш я.

Владимир КАТИН
(АПН).

ДРА. ТIема гIулакхаш [illegible] на Iомадаьи политически кий [illegible] чо йолаши чиларца [illegible] ба Несни и [illegible] ни [illegible] Пакистанаш [illegible] провинцешна [illegible]

[illegible] тьа [illegible]

СУРТА ТIА: йолха [illegible] тала инструктаж еш да [illegible] командира заместитель [illegible] Ова.

Ю. ТЫКСОНСКЕ сурт. ТАСС [illegible]

Iилман техникан доазонаш

[illegible] электромашиностроительни завод — электродвигателий арахеца [illegible] предприяте. Цун продукци [illegible] 60 мехка. [illegible]

[illegible]

Двигатель байгIа хургба

[illegible]

Фелика ДАНИЛОВСКИЙ
(АПН).

КОНСУЛЬТАНТАШ-МЕТОДИСТАШ КИЙЧБУ

КПСС обкома политически сердалоц ЦІагІа хилар парте горкомаштеи райкомаштеи лаьрхІа консультанташ - методисташ кийчбеча цхьан шера дешарча школа шоллагІа выпуск. Ункхаза дешача юкъа школа ладугІархоша знанеш ийцай марксизма - ленинизма классекий произведенеш Іомаяра методиках, марксистско-ленински теоре къаьст-къаьстача проблемех, юкъарча а къаьсттача а методиках, педагогиках, психологех, логиках, къамаьла культурах, ораторски искусства лардех, консультантий - методистий балха практиках. Дешарча хана хиннай семинарски занятеш, рефератий защита, дІасинай партийни пропаганда методиках йола экзамеш.

Школа ладугІархой болча баьхка а къамаьл деш а хилар республика Министрий Совета председатела заместитель А. И. Иванов, юрта боахама министр С. А. Кириллов, республика яздархой Союза правлене председатель Р. С. Ахматова.

Л. КОДЗОЕВА.

Пхийтта шу хьалха яьккхар Умарова Александра Гавриловнас Ставрополера медицински институт. Цу хана дения берий могашалла ха тІа этта, массаза уж могаш хилийта гІерташ къахьегаш хьайоагІа из. Массехк шу даьккхар цо участкови лор йолаш, № 3 йолча берий поликлинико болх беш. ХІаьта хІана берий отделене заведующи я из ункхаза.

— Шийн болх дукхабезаш, цунах дика кхеташ лор я Александра Гавриловна, — йоах поликлиника кертгерча лора Исмаилова Нелли Сергеевнас.

Грозненски медучилище а яьккха, хІана участкови медсестра йолаш болх беш я Татьяна Анатольевна Попова. Бераш цІоагІа делаш, цамогаш долча берех тохаш дола кулг кІаьда долаш, хоза доги вына хьаста, деладалийта хоьш саг я медсестра Попова Таня.

СУРТА ТІА: аргІанарча цамогаш долча берага хьожаш ба А. Г. Умаровап Т. А. Поповаи.

И. ПЛИЕВА сурт.

Художественни самодеятельноста хьажар

ДИКАГІБАРАШ БЕЛГАЛБАЬННАБ

Укх деношка Грозненча В. И. Ленина цІерагІча культура Двореце шоай тІеххьара заключительни концерт дала гулбелар республика цІейнта хетадаьча художественни самодеятельноста хьажаре толашагІа ба аьнна къастабаь самодеятельни артисташ, вокальни группаш, хораш, хореографически коллективаш, чтецаш.

Республика самодеятельни артистий тІеххьара концерт хьаделлаш къамаьл дир Нохч - ГІалгІай облсовпрофа секретара Н. Х. Альмурзиева. Цо белгалдаьккхар соахка апрель бетта дена цІейнта хетадаь хинна самодеятельни артистий хьажар чакхдоаккхаш, цун кхоь тур дІаяхьа вІшттІехьдоаккхаш парте Нохч - ГІалгІай областной комитета, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ областной комитета цу гІулакха дикка терко а еш къахьийта хилар. Хьажара кхаь туре дакъа лоацаш хиннай городера а районашкара а кховзткъа эзар гаргга художественни самодеятельноста коллективаш, вокалисташ, чтецаш, хораш, тайп-тайпара ансамблаш, и. кх. дІ. Иштта, хьажар долча юкъа тайп-тайпарча коллективаша городерча а районашкарча а предприятешка дукха концерташ деннад, республика телевидене комитето чакхъьккхай самодеятельни артистий телевизионни фестиваль. Республике хиннача самодеятельни артистий хьажарах дикка пайда баьннаб коллективашта шоашта а: йІаьхех хиннай цар репертуараш, хайнад миштта, малагІча боарам тІа хила еза концертни программа, бІаргадайнад республике дикагІйолча коллективай концерташ. Цул совгІа, хормейстерий, балетмейстерий, художественни кулгалхой говзал а лакхъеннай хьажар долча цхьан шера. Лакхарча идейни боарам тІа хинна художественни самодеятельноста хьажар чакхдаьннад, цо цІаьхха а тешал дир вай республике дукха самодеятельни артисташ - говзанчаш хилара а хьажар чакхдаьннад аьнна дІахоІодача хана тесса ца дуташ цар говзал дегІаккхуялара терко е езаш хилара а.

Жюре къоастаь дикагІйола коллективаш йовзийташ къамаьл дир республика культура министро, хьажара жюре председатела А. С. Гапаева. Цо хьакхайкайир хьажара лауреаташ, дипломанташ хинна коллективаш, къаьстта бола артисташ. Царех яр Назрановски района культура ЦІен «Асса» яха халхара ансамбль, цу района городерча культура Дворецa халхара ансамбль, Ножай-Юртовски района культура ЦІен хор, Советски района культура ЦІен «Башлам» яха халхара ансамбль, Гудермесски локомотивни депо эстрадный оркестр, чтецаш, вокалисташ, коллективай кулгалхой. Царна хьоккадаь дипломаш, грамоташ дІалургьа уж коллективаш йолйолча моттигашка. ДикагІа я аьнна къоастальча тайп-тайпарча коллективай репертуарашкара хьаййцача тІкъаь шиитта концертни номерах оттадаьдар тІеххьара концерт. Цу йоакхача программа юкъе яр Н. Музаева, Р. Рождественске, С. Чахкиева стихаш, вайнаьха а кхыча къамий а халхараш, иллеш, ашараш. Юха а юха а наравуташ ла шоай хозалца наьсархой «Асса» яхача ансамбла халхараш. Цу ансамбло халхар деш сатийна воагІалац саг, дегІа чу цхьа шийн тайпара низ чубосс, гІатта, халхапала догдоагІаш хул. Иа да лакхара говзал йолча коллективо шийна безам тІаозаш хилар а каравугаш хилар а. Мелла дукха цу ансамбла халхарашка хьажарах къордадац уж, царга мел хьожаш хьалха ца дайна керладар бІаргагуш санна хет. Цу тайпара дешаш ала мегаргдолаш я жюре къоастаь Советски районера «Башлам» яха халхара ансамбль а.

Хорашта юкъе дикагІчарех хиларца белгалъяьнна тІеххьарча концерте дакъалаца боаъо ниткхар Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза коллектив. Из коллектив кхыча хорашта юкъе къоасталуш яр казакий иллеш лахарча говзалца дІоалаш, шоашкара хІама юкъедахьа гІерташ иллеш телхадеш ца хиларца. Иштта хьажара лауреат а йолаш цу концерте дакъа лаьцар Гудермесски районерча «Горянка» яхача вокальни ансамбло, хьажара лауреат йолча республика профтехобразование халкъа инструментий оркестро, Сунженски района Серноводски яхача юрта культура ЦІен художественни кулгалхочо М. Гуниева, ихьчар.

Белгалдаьккха деза, тІеххьарча концерта юкъе хьажара берригача лауреатий, дипломантий концертни номераш юкъейоалаь ца хилар. ХІана аьлча, уж дукха хиларах. Царех я лауреаташ хинна «Промавтоматика» объединене «Радуга» яха «Красный молот» завода, «Грознефть» объединене «Ивушка» яха ансамблаш, дипломант хинна Малгобекски УБР хор, цу районерча № 12 йолча школа хьехархо-чтец Гандалоева Совдат, ихьбараш.

Чакхдьинад СССР, Нохч-ГІалгІай автономе 60 шу дизара, из шийн лоІамагІа Россена юкъеяха 200 шу дизара хетадаьча республика самодеятельни коллективай, артистий хьажара тІеххьара концерт, белгалъяьннай дикагІйола коллективаш. Бакъда, шоаш даьчох, шоашта ховчох кхоачам баь Іе йиш яц уж, деяна кхы а дегІакхувла еза цар шоай музыкальни говзал. ХІаьта концертни программаш ясала хиннарашa, лохарча идейни боарамагІа хиннараша масал ийде деза дикагІаргара, царна бІарахьежа еза, тІакхе гІерта еза. ДІахо йодача хана музыкальни искусстве цар толамаш дахарга сатувс вай.

А. САЛИЕВ.

УЖ ХІАРАНЕ ДЕГ ЧУ БАХ

Дукха нах гулбелар укх деношка Назранерча № 3 йолча школа актови зале. Царна юкъе бар Сийлахь-боккхача Даймехка тІема ветеранаш. Уж гулбеннабар тІом чакхбаьнна, фашистки гІаьрахоел котдаьнна 37 шу дизар дезде. Коталон Ди баьхан шоай сяноп ца кходеш лийгараш дагабоха, царех царно карагІдийнначa турпалча, деналерча гІулакхех дІайха дош ала.

Дукхача хана деиз вай мехкахой - революционерий, граждански тІема, Сийлахь-боккхача Даймехка тІема доакъашхой лохаш а цар вахара, тІема наькъаш тохкаш а хьайоагІа цу школа математика хьехаш йола хьехархо Беркенхаева Джабраьила Мадина. ХІаьта Коталон Дениз хетаь из мероприяти кхыча хьехархой гІо - новкъосталца кийчъяр а из яр. Дукиха ха хьалха дена кийчъеш хинна из мероприяти кхаь даькъах латташ яр. Хьалхарча даькъа чубоагІар революци поаккхаш наьчахьа Іаьдала дукхьала дира къовсам лоаттабаьрех бола дагалоацам. Ункхаза дийкар Н. Гикало, С. Орджоникидзе, Гl. Ахриева, А. Шерипова революционни наькъех дола дешаш. Къаьстта шийна теркам тІаозаш яр 1919 шера Хьули яхача ГІалгІай лоаман юртарча волах Нагадиева Илеза Кабех дола дувцар. Тхъестлагl-а шера Илеза Каби шийн вешийта салиа хьожаш а Іулал деш а хиннай дІайха лаар ихийтта кІалвисача Терска областа совнаркома председателга Бутыринго. ХІаьта из лаьар хьадаьнка цамоташ йоласi дукха ха аьккхай цо ше а. Цул совгІа цун вошаш хиннав вайхаь шоай воІ мо везаш хинна Г. К. Орджоникидзе. Цо тІадаьхка декхараш юкъа кхочашдаь Іийнаш из. Нагадиева Илеза Каби хІана волаш а Наьсар-Керте яхаш я.

Дешархоша сий а деш, тахьнара сийрда, мукъа сигале шоашта еннарий цІераш нах. Царех ба граждански тІема хана Чукотке советски Іаьдал оттадеча хьинаре даьла лаьца контрреволюцинераша вийна Мальсагов Іовкъуб, граждански тІеми турпалаш Орцханов Хизар, [illegible] Заіам. Албогачиев Овсап, кхы дукхабараш а. Цхьане салиа дуккача дешархоша кердадоах уж даим лаьха деншка бахаш хинна хилар а бахаш курболга а.

Коталон Денна хетаьча айрене шіашагІккийтар Сийлахь - бокхача Даймехка тІема ветеранаш Л. Н. Ерминова шийн «ІІамига лаьттаь яхача книжка тІа [illegible] тІем тІа дакъа доаллш хинна [illegible] Гириханш, 1941 шера, тІом болалуча хана вай Советски мехка [illegible] застана [illegible] тІема гІулакха [illegible] дІадахна вола [illegible] подполковник [illegible], тІома ветеранаш Мальсагов Тугап, [illegible] Умар, Имагожев [illegible], Цуров Суламбик, [illegible]. Дукха [illegible] [illegible]

[illegible]

гІа школа кийчъяьча стендех лаьца. «Цу деной сийле цІаккха йоргьяц» аьнна доккхача алапашца яздаьча дешашта кІала хоза дІакийсъяьяр вай мехкахоех граждански, Сийлахь - боккхача Даймехка тІемай турпалашта карагІдийнначa деналерча гІулакхех дувцаш йола стендаш. МассагІа из уж гІалгІай мехка хьалкхийна Даьхен бизза бола къонгаш, мехкарий болаш чакхбаьнараш. Стендаш тІа хьалтеха доахи Тутаева Аьсета сурташ, 1943 шера тІем тІапа йоІо шийн наьнага Берса Дибета яздаь каьхат. Тутаевас шийн кулгаца яздаь кхыдола каьхаташ. БІарчча стендаш кийчъяьяр школа Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа байначa Мальсагов Татархана Ахьмадан Мухьмадан хетаь, Украински ССР Бердичево яхача юрта веннача Дотмарзиев Юсе Ахьмада хетаь, цул совгІа дог тохадолийташ дар укхаза цун боарза тІара дена лаьтта чудоаллаш хоза кийчъяь кІовилг латташ хилар.

— Дукха къахьийгад оаха. — йоах цу школа директора Д. Ш. Беркенхаева. — тІема доакъашхой сурташ, цар вахарах дола бокъдар лохаш а тохкаш а. Тутаева Аьсета цхьадола сурташ а цо шийн кулгаца яздаь наьхаташ а аз денад се Ленинграде ваха волаш, цо доцент йолаш болх баьча Ленинградерча цхьоалагІча медицински институтера. ХІаьта хІана оахош кийчъяь стендаш, гулдаь документаш музее дІачулургда оаха.

Дукха я школа гулъяьча материалашта юкъе музее хила мегаргьяраш. Масала, царех да Денинино шийн бІу гІалгІай юрташка гІолла чакхбалийта аьнна бахюйтача парламентераша къамаьл деш даьккха сурт, тІема летчикий Костоев Суламбика, Льянов Мадака сурташ, цар тІема наькъех дола дувцараш. Цу тайпарча, хоза кхет долча эІамигочо сата сурта кІала яздаь да:

— Галашкара эІамига саг Костоев Устарха Ширвани 1941 шера дена Эскаре гІулакх деш хиннав 1942 шера цо чакхйоакх Краснодарера тІема пилотий школа. Школа чакхъьккхачул тІехьагІа цох хул штурмовой авиополкашкари пилот, летчик, воккхагІвола летчик, звеной командир. ТІема хана немецки гІаьрахошта таІазар де аьнна шийн самолетаца бІаь гаргга полет яьй цо. ТІом чакхбаьлча а авиогІулакх дуташ хиннавац Костоев. Бакъда, 1949 шера 6 августе самолета испытани йолаш хиннача ката строфе яьна вола Даьхен воІ Костоев Устарха Ширвани.

— Уж байнабац, уж бахаш ба хІара цІагІа, хІара дег чу, — аьнна хьахош дешархоша кердадоаха дешаш.

Тахан вайна юкъе бацца, мукъале бахаш цхьай синош дІадениарех бола дагалоацам санна, вайна уллув бахаш бола тІема ветеранех дола дувцар санна, тІема дукхаьи хиларах бола [illegible] санна чакхьаьлар Назранерча № 3 йолча школа сийле, Коталон Дена хетаь из сайре.

С. АРЧАКОВ.

КУЛЬТБОЛХЛОЙ ЮБИЛЕЙНИ ВАХТЕ

Кхычарел белгалагІа дене с шийна теркам тІаозаш да из цІа. ХІана аьлча, дийнахьа моллагІча хана книжкаш бе а доахкаш кагирхой го йиш я цун юхе. Цу гІишлон тІа теха «Суворов юрта библиотека» яха дешаш дийшача кхета хала дац, уж нах цу библиотека дешархой хилара. Уж геттара беза хьаьший ба укхаза. Чура уж цІенош гота дале а, деррига хила деззача тайпара шін-шийн моттиге хозя дІанийслаь да укхаза.

Библиотекарь йола Бицираева Зара «Нохч - ГІалгІайчен халкъий барт тайпача дезаль» яхача темах йола утренник дІахьот йоаллар дешархошца. Утренник кхаь даькъах латтар. Хьалхара дакъа дар «Масса а хана доттагІал леладе аьнна васкет даьд сийлахь - воккхача баьчча Ленина». ШоллагІа дар — «Нохч- ГІалгІай поэзе Даймехка сурт-сибат». ХІаьта кхоалагІчун чулоацам «Нохч - ГІалгІай яздархоша халкъий доттагІалех» лаьаь произведенеш ювцаш бар.

— ХьалхагІа деиз оттаьча планагІа дІахьу оаха цу тайпара утренникаш, — аьлар библиотека заведующи йолча Г. Витаевас. Юкъера школа льикха мара йоацаше а из болх дика оттабаьб З. Бицираевас. Укх шера Грозненски культура — сердалон училища библиотечни отделене заочно деша отта лерхІаш я Зара.

Деза цІейш белгалдахара гІулакх а да библиотеке деш. Хьайийллай книжни выставкаш. Масала: «СССР-а 60 шу дизар», «Нохч-ГІалгІай автономе 60 шу дизар», «Нохч - ГІалгІайче шийн лоІамах Россена юкъеяха 200 шу дизар».

Боккха лоархІам болаш дар Сийлахь - боккхача Даймехка тІема ветеранашца хинна «Толама сий доврглац» яха вІашагІкхетар. Грозера Ленинграде кхачалца тІема никъ баьча Билалов СаІида къахьегамхошта дийцар дукхача къамех лаьттача советски эскаро немецки гІаьрахошта духьала тІом беш гайтача турпалча денала. Хала чов а хинна висача СаІидага вешийн кулг кхоададир эрсечо. Цо госпитале вигар оахьан долош дийна висар из. Тайп-тайпарча къамех бола нах пхьа дезал а хинна моастагІхІаламнеи хилар. Иштта, дег чу дуьлаш дар Очаров Ганас а кхычар а даь къамаьлаш.

Библиотекарий болх цу тІа кхоачалуш бац. Уж кастнастта хул хьайбаш леладераш, механизатораш болча. Киншаш, керда газеташ, журналаш кхуьь царна, пенгазеташ, кхыйола листоваш вахеца тІо ду. Болх дика барах сийлен грамота еннай библиотека заведующена Гудермесски района культура отдело.

А. ДАУДОВ.

Маркаша дувц

ХОЗАЧУН ДУНЕН ТІА

ХІара шера дукхагІа хулаш латт филателистически выставкашкара тематически экспозицеш. Республикерча филателисташа дикагІа лоархІаш я «Живопись почтови маркаш тІа» яхача серех йола маркаш. ХІана аьлча, цар новкъостал ду дунен халкъий искусства шедевраш йовза. Квартира чура ара ца воалаш го йиш я Луврера сокровищаш, Дрездена, Рима, Лондона, Нью-Йорка, кхыча мехка столицай къамай музейшкара картинаш. Къаьстта дукхьал цхьан Третьяковски галерея тематически коллекце дІалоацаргья лоархІаме моттиг.

Советски почтас боккха теркам тІабохийтт живописа искусство хьахьокхаш йола маркаш арахецара. ХІара шера кхаьннел кІезигагІа йоацаш цу тайпара сереш арахец цо. Иштта, укх шера живопись сзарашта арахийцай эрсий а доазол дехьарча а художникий юбилеяшта хетаь массех почтови миниатюраш. Царна юкъе да «Нажаш» яха И. И. Шишкина картина, В. Л. Боровиковске «М. И. Лопухинай портрет», О. А. Кипренске «Е. В. Давыдова портрет». Цхьаьнхача марка тІа да В. В. Пукирева «Неравный брак» яха сурт.

Французски художник Э. Мане ваь 150 шу дузаш арахийцача марка тІа да цун автопортрет.

Укх шера искусство сзараш гурьа Эрмитажа сокровищаш юкъаш йола почтови миниатюраш.

Маркайла совгІа будлама министерство арахец укх шера дукха эрсий а доазол дехьарча а живописа шедевраш гойташ дола маркированни конверташ, открыткаш.

В. МИНАЕВ.

Спорта хоамаш

ШТАНГА

Город Томске чакхъьннай 1982 — 1984 шерашка баьча Олимпиадашта юкъара салаш атлетикаш йола СССР хьалхе [illegible] [illegible] РСФСР [illegible] [illegible]

[illegible]

ХІаьта 67,5 килограмм долча делча атлетаща вахьешча вай республикерча «Труд» яхача общественни Кузнецов Юри [illegible] моттиг [illegible]

ГОВРАШ ХАХКАР

[illegible]

ра хьалхарча тренерах [illegible] [illegible] Назрански районерча А. Хасиева.

[illegible]

А. [illegible].

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 МАЙ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Мичад шо зурманча».
9.15 — «Старшина». Художественни фильм.
10.40 — «Халкъа мукъамаш».
10.55 — Производственни гимнастика.
11.25 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Документальни фильмай программа.
15.30 — «Эрсий къамаьл».
16.00 — РСФСР Паччахьалкхен духовой оркестра концерт.
16.30 — «Шахматни школа».
17.00 — «Салют, пионерии», г. Ашхабада пионерий Дворецa берий художественни коллективай концерт.
18.00 — Миллионий Ленински университет.
18.30 — «Пыжги домн». Мультфильм.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Іилман вахар». СССР Іилмай академе Башкирский филиал.
19.30 — Кинопанорама.
21.00 — «Ха».
21.45 — «Миштта цІоагІагІера бодаь». Телевизионни дукхача серей художественни фильма «Оползень» яха 4 серя.
22.50 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйренара гимнастика.
8.20 — Іилмай-популярни фильм.
8.35, 12.05 — «Наьна школа».
9.05, 11.05 — Испански мотт.
9.35, 10.35 — А. Т. Твардовский. «Василий Теркин». 7 класс.
10.05 — 70—80-ча шерашка болхлой болхлой, мархсизма Россе дІадерждаш.
11.40, 13.40 — Зоологи. 7 класс.
13.05 — В. Быков. Произведенеш оагІонаш.
14.00 — «Телефонаца гІолла даь совгІат». Субботникаш йола художественни фильм.
15.30 — «Кердадараш».
17.00 — СССР 60 шу дизара наьха долташ. Вахнашта литературай делале. Гра беттна (нохчий меттала).
17.15 — Футболах йола НГІАССР клубай [illegible] первенство.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайче» гІолла.
18.20 — Киножурнал.
19.00 — Парте XXVI-ча съезда [illegible] «Индустриальни [illegible]».
19.45 — Хоккейх йола СССР чемпионат ЦСКА — «Торпедо». Перерыве — «Бойна [illegible]».
20.10 — [illegible]
20.30 — «Сата [illegible]».
21.00 — «Ха».
21.45 — «Московски [illegible] фестиваль [illegible] концерт».

14 МАЙ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.50 — Мультфильмаш.
9.15 — Хоккейх йола СССР сборни — 1982 шера хоккей чемпионе [illegible] дІашагІкхетар.
10.10 — «Дагалуимаша». Фильм-концерт.
11.10 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — [illegible]
15.30 — И. [illegible]
15.55 — Документальни фильм.
16.05 — СССР МВД [illegible] ансамбля концерт.
16.15 — «Москва [illegible]».
17.45 — [illegible]
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Боксах йола дунен чемпионат. Арфинала ФРГ-ера передача.
19.30 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо». (Москва).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Миштта цІоагІагІера бодаь». Телевизионни дукхача серей художественни фильма «[illegible]» яха 5 серя. «[illegible]» — 6 серя.
23.00 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйренара гимнастика.
8.20 — Іилмай-популярни фильм.
8.35, 12.10 — В. И. Ленина [illegible] советски изобразительни искусство.
9.05, 11.05 — Английски мотт.
9.35, 10.35 — География. 8 класс.
10.05 — [illegible]
11.10, 12.40 — Музыка. 7 класс.
13.15 — А. П. Чехова театр.
14.15 — Іилмай-популярни фильм.
14.50 — А. [illegible]
15.50 — География. 3 класс.
16.20 — «Кердадараш».
17.00 — [illegible]
17.30 — [illegible]
17.45 — [illegible]
18.00 — [illegible]
18.45 — [illegible]
19.00 — Боксах йола дунен чемпионат. Арфинала. ФРГ передача.
19.45 — «Нохч-ГІалгІайче» гІолла.
19.55 — [illegible]
20.15 — «[illegible]»
20.45 — «[illegible]»
21.00 — Документальни фильм.
21.30 — «Шоана, хьажархой» [illegible]
21.00 — «Ха».
21.35 — [illegible] Европа чемпионат.
22.05 — «Шоана, ветеранаш». Музыкальни программа.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Вай хана эггара аттагІа а сихагІа наькъа лела йиш ярех а транспортни средство я самолет. Массехк сахьата вай Даьхен моллагІча меІиге кхоачаву самолето.

16 мая дена 1—3—5—7 деношка 1203 рейсагІа лелача ТУ-134 яхача комфортабельни самолето 1 сахьатеи 10 минутеи КъулбаседаКавказе йоккхагІьярех йолча областной центре Ростов-Доне кхоачавергва. Грозера дІагІоргйола ха — Іуйрийна 10 сахьати 10 минути яьлча, хІаьта Ростовера Грозне юхайолалу — 12 сахьати 40 минути яьлча.

Украина столице, Днепра тІа уллача къаьнарча хозача Киеве кхоачаергда шо 2—4—6 деношка 6511 рейсагІа лелача ТУ-134 яхача самолето 4 сахьата. Самолет Грозера дІайодаш хинна ха хийцай пассажираштa парггІатагІа хилийтара. ХІана Грозера из дІаух Іуйрийна 6 сахьати 55 минути яьлча.

Грозерча аэропортера 6491 рейсагІа лелача самолетаца 2 сахьата кхача йиш я Украине йоккхагІьярех йолча индустриальни центре Харькове. Грозера из дІайода Іуйрийна 8 сахьати 20 минути яьлча, Харькове дІакхоач 10 сахьати 20 минути яьлча. Харьковера автобусашца ваха йиш я юхе гІолла ядача городашка: Полтаве, Кременчуге, Белгороде, Сумие. Цу рейсаца 5 сахьата дІакхоач Латве столице — Риге. Из я авиалинешца ювзаенна я городашца: Калининградаца, Таллинаца, Вильнюсаца, Лиепаяца, Клайпедаца, кхычарца.

АЭРОФЛОТ — СУХАЛИ КОМФОРТИ

1982 шера 15 июне дена Грозера дІаухаш керда линеш хьаелларгья.

5 сахьатаи 20 минутаи 3700 километр никъ а беш ТУ-134 яхача комфортабельни самолетаца кхача йиш я Новосибирске, Малхбузен СибарегІен йоккхагІьярех йолча Іилмай культурни вахарeн центре.

Новосибирске гІолла ваха йиш я Красноярске, Якутске, Хабаровске, Магадане. Грозера самолет дІайода 1—3—5 деношка 21 сахьати 35 минути яьлча, хІаьта Новосибирскера Грозне юхайоагІа 2—4—6 деношка 5 сахьати 10 минути яьлча. Цун рейс — 6497, билета мах — 66 сом.

Эггара хьалха Набережни Челнеш Нижневартовски лела йолалуш я 6485 рейсагІа леларгйола ТУ-134 яха самолет. Грозера из дІаухаргда 2—4—6 деношка 22 сахьати 20 минути яьлча. Набережни Челнешка кхаччалца билета мах 31 сом, Нижневартовске — 64 сом.

Иа кхетар хатта йиш я Аэрофлота агентстве город Грозне ул. Полежаева, 33, телефон 2-75-46, аэропорте телефон 2-36-08, городашка Назране, Малгобеке, Гудермесе, юрташка Орджоникидзевске, Наурске, Надтеречне, Шелковске трансагентстве.

Тахан республике гІоллей Грозне [illegible] моржаш а [illegible] а йоацаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьаькхаш хилей фегара температура [illegible] республике 23—27, Грозне 24—26 градус йовхал йолаш хилей тарлу.

Кхана хунналуш моржаш а йоацаш, йочан а йоацаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьаькхаш хилей фегара температура буьйса 8—12, дийнахьа 24—29 градус йовхал йолаш хилей тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 366017, г. Грозный, Маяковскe, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бахьарча секретара — 9-24-03; отделаш: партийни вахара — 9-24-01; промышленностен, транспорта — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректорий — 2-00-58.

НАШ АДРЕС: 366007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57, заместителя редактора — 2-85-07, ответственного секретаря — 9-24-03, отделов: партийной жизни — 9-24-01, промышленности и транспорта — 9-24-01, сельского хозяйства — 9-24-06, культуры 9-24-05, писем — 9-24-07, корректорской — 2-00-58.

Газет арадувла шинарей, ерей, шоаттей деношка.

С605116 «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковскe, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2127.